ფასი 7 კაპ.

სამშაბათი, 21 მარტი, 1917 წ.

საქართველო

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება „საქართველოს“ რედაქციასა და კანტორაში ყოველდღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9—3-მდე.

ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობანი.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: თბილისში, მოსკოვის ქუჩაზე, № 4.

ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისათვის: Тифлисъ, редакція „Сакартвело“, почт. ящикъ № 76

ტელეფონი 15—73

განცხადების ფასი

ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე [illegible] კ., ოკანასკნელზე [illegible] კ. [illegible] გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტი 1 გვ. ღირება 50 კ. 4-ზე 30 კ., ტექსტში—80 კ. სამგლოვიარო განცხადება თითოჯერ ზომით 15×2 ღირს 6 მ.; 20×2 ღირს 8მ., 25×2 ღირს 10მ. 3 საათისშემდეგ (მიიღება მხოლოდ ა. კალანდაძის სტამბაში) ღირ. მეტი.

დამატებანი № ღირს ყველგან 10 კაპ.

№ 64 ყოველდღიური საპოლიტიკო, საეკონომიო და სალიტერატურო გაზეთი № 64

გაზეთი
„საქართველო“
ღირს:
მთელის წლით—15 მ., 1/2 წლით—9 მ., 3 თვით—5 მ., 1 თვით—1 მ.80კ.

წლიურ ხელის მოწერის ფასი შეიძლება ნაწილ-ნაწილად იქნას გარდახდილი შემდეგის წესით: ხელის მოწერის დროს—7 მ.; 1 მარტისთვის 5 მ. ჯ 1 ივნისისათვის 3 მ. მისამართის გამოცვლისათვის ქალაქგარეთელმა ხელის მომწერმა უნდა წარმოადგინოს 50 კ. ფოსტის მარკით.

რედაქციის მისამართი: თბილისი, მოსკოვის ქუჩა № 4, ანუ ფოსტის ყუთი № 76 (почт. ящикъ № 76).

კანტორა ღია: დილით 9—3 საათამდე, საღამოს 5—7საათამდე.

1 მარტიდან წლის ბოლომდე გაზ. „საქართვ.“ ღირება 12 მ.—50 კ.

ვისაც სურს ხელისმოწერის ფასის განაწილებით ისარგებლოს, ხელის მოწერისათანავე 5 მ. 75 კ. უნდა წარმოადგინოს, დანარჩენი კი 1 მარტს და 1 ივნისს, უკვე გამოცხადებულის საერთო წესის სიხედვით.

რედაქტორი: სანდრო შანშიაშვილი.

გამომცემელი: ამხანაგობა „საქართველო“.

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის მთავარი კომიტეტი მოუწოდებს პარტიის ყველა წევრებს მტკიცედ შეჰკრან კავშირი პროვინციაში—როგორც ქალაქებში, ისე სოფლად.

პარტიის მთავარი კომიტეტი.

მაგულისგვილნო!

დღევანდელი მომენტი განსაკუთრებულს ხარჯებს ითხოვს. შემოიტანეთ თქვენი წვლილი ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიისათვის. შემოწირულება მიიღება „საქართველოს“ რედაქციის კანტორაში.

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის მთავარი საორგანიზაციო კომიტეტი მოთავსებულია ახალ ქართულ განკის შენობაში, ლორის-მელიქოვის ქუჩა. ვისაც საორგანიზაციო საქმეები აქვს, პირდაპირ იქ უნდა მიმართოს

დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე, ხალამოთი—5—9-მდე. შემოწირულებას მიიღებენ როგორც აქ, ისე „საქართველოს“ რედაქციაშიაც.

მოწოდება

ქართველო ხალხო, განურჩევლად წოდებისა და მდგომარეობისა ეს-წრაფეთ დაიმუშავოთ ყოველივე ნაჭერი თავისუფალი ადგილისა, დაეხმარეთ ერთმანეთს, დასთესეთ საჩქაროთ უფხო პური, სიმინდი, ქერი, ფეტვი-კართოფილი და ბოსტნეული, რომ ერმა თავი დააღწიოს უსაშინელეს კარზე მომდგარ ხიშილს. თუ ჩვენი მოხავალი არ მოგვივიდა, უბედურება ელის ერს. არ დაზოგოთ ფული და შრომა, რომ უზრუნველ ჰყოთ თქვენ თქვენი თავი და თქვენი ოჯახი. სხვისი იმედი ნულარ გაქვთ.

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის მთავარი კომიტეტი სამეურნეო-სასურსათო გიურო

აცხადებს, რომ ჯერ-ჯერობით მის განკარგულებაშია 400 კაცი, რომელნიც მზათ არიან მიეშველნენ სოფელს, ე. ი. აასრულონ ყველა სამუშაონი მინდვრად და ბოსტნებში, ტეხნიკურად გადაამუშავონ ხილი და ბოსტნეულობა. ვისაცა სჭირიათ მუშები და მათვის ბინაც ექმნებათ, სთხოვს მიმართონ „საქართველოს“ რედაქციას ან საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიულ პარტიის მთავარ კომიტეტს სათავად-აზნაურო ბანკით ახალს შენობაში (ლორის-მელიქოვის ქ.). მუშებს ხელმძღვანელობას გაუწევენ სპეციალისტი აგრონომები.

ვსთხოვთ ახალგაზრდობას, ვისაც სურს მიეშველოს სოფელს, ჩაეწეროს ამ სამუშაო ორგანიზაციაში.

შაბიამანი
და
საჭმლისათვის ღვინისაქვის სიმჟავე
ისყიდება

„კავკასიაში ტეხნო-ქიმიურ წარმოებათა ამხანაგობაში“.

თბილისი, დიდუბე, ქუთაისის ქ. 2.

(3—571—3)

მივიღეთ ფრანგულ აგრეშუმის ჭიის თესლი
ცნობილ ფირმებისა
ბერგეზი
და

ჩვენ მიერ საკუთრად შეკვეთილი ოთხკუთხიან კოლოფებში.

კოლოფებზე გამოხატულია სამფეროვანი ფრანგული მაირაღი და შავი არწივი ყვითელ ფონზე. მიმართეთ: **ტ. ხ. მირზაიანცს**, თბილისი, განოვის ქ. № 8. ტელეფონი 13—58. ტელეგრამით ტიგრან მირზაიანცს, თბილისში.

(10—576—1)

მომენტისათვის

ჩვენს ქვეყანაში, ზოგიერთ საზოგადოებრივს წრეში, დროებითი მთავრობის შესახებ სრულიად უკულმართი შეხედულება შემუშავდა. ბევრს ჰგონია, რომ დროებით რევოლუციურ მთავრობას შეუძლია დაუყონებლივ მოგვანიჭოს ეროვნული ავტონომია, საეკლესიო ავტოკეფალია, თვით საქართველოს დამფუძნებელი კრებაც კი: ამისთვის საჭიროა მხოლოდ შესაფერი რეზოლიუციების, პეტიციების და შუამდგომლობის გაგზავნა პეტროგრადში.

როგორც ქართველი ხალხის დიდი ნაწილი, ისე ქართველი განათლებული საზოგადოება მოკლებულია სათანადო პოლიტიკურ აღზრდას და სრულიად გასაკვირალი არ არის, რომ საერთო არევდარევის დროს მის აზროვნებაში ყალბი ცნებები ჩნდებიან. მაგრამ პოლიტიკური პარტიების ვალდებულებაა ამ ბურუსში და არევ-დარევაში სინათლე და წესრიგი შეიტანონ. უამისოთ ადვილათ შეიძლება ქართველი ერის პოლიტიკურმა საქმიანობამ არა სასურველი მიმართულება მიიღოს, მის დღევანდელ აღფრთოვანებას გულგრილობა და იმედის გაცრუება მოჰყვეს.

რა არის დროებითი რევოლუციური მთავრობა? ეს არის გარდამავალი საფეხური ძველსა და ახალს რეჟიმს შორის. პოეტური შედარება რომ ვიხმაროთ, შეგვიძლიან ვსთქვათ, რომ დროებითი რევოლუციური მთავრობა განწმენდის გორაკია, რომელიც ჯოჯოხეთსა და სამოთხის შუა არის ამართული. აქ ხდება ძველი თვითმპყრობელობის ლიკვიდაცია, აქ მზადდება ნიადაგი დამფუძნებელი კრებისათვის.

თავისთავად ცხადია, რომ ახალი კანონხებისა და ახალი კონსტიტუციის შემუშავება დროებითი მთავრობის საქმე არ არის. ახალი სახელმწიფო კანონმდებლობა უნდა შეიმუშაოს მომავალმა დამფუძნებელმა კრებამ, რომელიც საყოველთაო, თანასწორი, ფარული და პირდაპირი ხმის შემწეობით იქნება არჩეული და მთელი რუსეთის ნებისყოფასა და სურვილებს გამოჰხატავს. იმ სამოქალაქო უფლებებს, რომელიც ახლანდელმა რევოლუციურმა მთავრობამ მოგვანიჭა, დროებითი ზომის ხასიათი აქვს. მათი დაკანონება მხოლოდ დამფუძნებელ კრებას შეუძლია. ამ კრებამ უნდა გადასწყვიტოს ავტონომიისა თუ ავტოკეფალიის საკითხიც და სხ. და სხვ.

ზემოთ ნათქვამიდან ცხადია, რომ ვისაც ეროვნული ავტონომიის მიღება სურს დროებით რევოლუციურ მთავრობას როდი უნდა მიმართოს თავისი რეზოლიუციებით. მან უწინარეს ყოვლისა ხალხს უნდა მიმართოს თავისი იდეების პროპაგანდით. თუ ქართველმა ხალხმა დამფუძნებელს კრებაში ავტონომიის მოწინააღმდეგენი აირჩია, საქართველოს ავტონომიის განხორციელება შეუძლებელი იქნება, თუნდაც დღევანდელმა მთავრობამ პრინციპიულად აღიაროს მისი შესაძლებლობა.

ავტონომიის საკითხში პირველი ხმა თვით ქართველ ხალხს ეკუთვნის.

უნდა აღსდგეს

თანამედროვე კაცობრიობა უფლებაზეა აღზრდილი. ყოველი მხარე მისის ცხოვრებისა—საერთაშორისო დამოკიდებულებიდან დაწყებული ვიდრე შინაურ კერძო ცხოვრებამდე—აგებულია ერთგვარ ნორმებზე, რომელთა საზღვრებში ვითარდება კულტურის ზრდა-წარმოება, შეთანხმებულად მოქმედობს ხალხთა კრებულის ნების გამოსახულობა და რომელთა დარღვევა და უარყოფა იწვევს საზოგადოების ჯეროვან გულის-წყრომას და აღშფოთებას.

არსებითად ყოველი ბრძოლა არის ბრძოლა უფლებისათვის—მის მოსაპოვებლად, დასაცავად, თუ აღსადგენად. დღევანდელი ურთიერთ დამოკიდებულება ისეთ ნიადაგზეა დამყარებული, რომ გარეშე უფლებისა ჩვენი გონება ვერ იგულისხმებს კოლექტიურ ცხოვრებას. მწყობრად მომქმედი და წესიერი მართველობა უსათუოდ დაფუძნებულია იმ იურიდიულ ნორმებზე, იმ ყველასათვის სავალდებულო სოციალ პრინციპებზე, რომელნიც შეესაბამებიან ხალხის შეგნებას. იურიდიულ ნორმების საჭიროების იდეა შესისხლხორცებული უნდა ჰქონდეთ მოქალაქეთ, რომ შესაძლებელი იყოს საერთო მშვიდობიანი ცხოვრება; წინააღმდეგ შემთხვევაში, ნაცვლად უფლებისა და სამართლიანობისა, გამეფდება უგვანო ძალმომრეობა, ნაცვლად წესიერებისა ქვეყანას მოედება უკიდურესი ანარქია, რომელიც ბოლოს მოუღებს ესოდენის ტანჯვით მოპოვებულ კაცობრიობის კულტურულ სამკვიდრებელს.

ისტორიას ჩაბარებული ძველის რუსეთის დესპოტია სწორედ უფლების უარყოფითის თვისებით იყო დაჯილდოვებული! აკრძალვა და მოკვეთა—აი რითი დახასიათდება ის წყობილება, რომელიც საუკუნოებით ცეცხლითა და მახვილით განაგებდა მრავალ მილიონ ხალხს, სხვა და სხვა ტომთა და ერთაგან შედგენილს. თვითმპყრობელ რუსეთს არ უყვარდა უფლება! ამ ცნებაში იგი ხედავდა თავის უსაზღვრო თარეშობის შემბოჭავ ძალას; ტირანულ სახელმწიფოსთვის უფლება დეკორაცია იყო, საზღვარგარეულ საჩვენებელი სესხის დროს. ჩვეულებრივ რუსეთის სცენას ჩამოფარებული ჰქონდა ფარდა და, მაშასადამე, არც ყოფილა დეკორაციის საჭიროება. თვითმპყრობელობის ერთგულნი დარაჯნი მხოლოდ იმასა ცდილობდენ, რომ გემაგრებინათ მეფის შერყეული ტახტი, არ ერიდებოდნენ არავითარ საშუალებას, რომ დაუნდობლად და მრისხანედ დაეხშოთ აქა-იქ ყრუდ ამოძახილი, პროტესტის ხმა. მათის მეოხებით უდიდესი იმპერია სრულიად ჩამოშორდა მოწინავე სახელმწიფოებს, მათ შუა აღიმართა გარდუვალი ზღუდე... მეფის ერთგულნი მსახურნი ბეჯითად ლესავდნენ ამ ზღუდეს, რომ ნათელ ბზეს არ შემოეშუქებინა შიგ.

წარმოსადგენია განა, რომ ამგვარ სახელმწიფომ შეიწყნაროს და დაიცვას სხვისი უფლება, პატივით მოეპყრას სხვა ერის სუვერენიტეტს? სწორედ გასაკვირალი იქნებოდა, რომ რუსეთის იმპერატორებს ეპატრონებინათ საქართველოსათვის იმ პრინციპების მიხედვით, რომელნიც აღიარებულნი იყვნენ ერეკლე მეფისა და ეკატერინე მეორის ხელმოწერილი 1783 წლის ხელშეკრულებაში. თვისი ხალხის შემავიწროებელი ვერ გახდება უცხო ერის უფლების დამცველი, თვისი სახელმწიფოს დამქსაქსავი და გამყიდავი—ვერ გაუწევს მეგობრობას მოკავშირეს—უმუხთლებს და უღალატებს მას.

რა ფასის მეგობრობა გაუწიეს საქართველოს რუსის იმპერატორებმა, რა დაზოგვით ეპყრობოდნენ ჩვენ წინაპართა სახელმწიფო ღირსებას,—ამაზე საუბარი გვქონია,—ამ ჟამად მკითხველის ყურადღებას მივაქცევთ საგნის სხვა მხარეს: დღეს ყველასათვის ცხადია, რომ განახლებული რუსეთი არ დაუბრუნდება თვითმპყრობელობის მართველობის მეთოდს, ცხადია აგრეთვე, რომ თავისუფლებისათვის მებრძოლნი არ გაჩერდებიან შუა გზაზე და ღირსეულად დაგვირგვინებენ რევოლიუციის დიად საქმეს და თვის განთავისუფლებასთან ერთად მიანიჭებენ თავისუფლებას სხვა დამონებულ ხალხსაც.

ამ დღეებში გამოქვეყნებული დროებითის მთავრობის მანიფესტი, პოლონურ ერისადმი მიმართული, გვარწმუნებს, რომ ზემორე გამოთქმული აზრი ჩვენი მართალია, ამ მანიფესტს წინისიტყვაობად მოევლინა ფინლანდიის კონსტიტუციის აღდგენა .. რევოლიუციის ქარ-ცეცხლში გამოსული ახალი მთავრობა გულწრფელად ზრუნავს სამშობლოს საკეთილდღეოდ; იგი ამსხვრევს დესპოტიის მიერ აღმართულ ზღუდეებს, და შვებასა და ლხენას არგუნებს დამონავებულთ! კიდევ ერთი ნაბიჯი და წარიხოცება ის ბრალიც, რომელიც რუსეთის თვითმპყრობელობამ ჩაიდინა ქართველი ერისადმი. უფლების ძალ-მომრეობა ფეხ-ქვეშ სთელავდა მთელი 116 წლის განმავლობაში. საუკუნის სივრცეზე მტარვალთა გამგეობამ მიწასთან გაასწორა, შერყვნა და შებილწა ქართველთა უფლება, და ნუთუ დღეს რევოლიუციის მთავრობა არ განაცხოველებს საქართველოს მთლიან იურიდიულ სახეს?

დღეს ხშირად გაიგებთ საყვედურს: რად დაგჭირდათ ამ ჟამად საკუთარ ერზე ზრუნვა, როდესაც საერთო საქმეა დასამთავრებელი? ჯერ დავამარცხოთ მტერი სრულიად და მერე წამოვაყენოთ სეპარატიული მოთხოვნილებანი! სამართლიანია ეს საყვედური? ჩვენ დარწმუნებულნი ვართ, რომ იგი გაუგებრობას გამოუწვევია! გამოთიშვას და ცალკე მოქმედებას არავინ ფიქრობს: მთელი რუსეთის რევოლიუციონურ ხალხთან ერთად ჩვენც მხოლოდ და მხოლოდ თვითმპყრობელობას ვებრძვით. ვარღვევთ ჩვენ იმას, რაზედაც დამყარებული იყო ძალადობითი სისტემა, რაშიაც უნდა გამოიხატებოდეს იგი: სიტყვისა და სინიდისის შევიწროებაში, თუ ერის უფლების ახდაში! ბრძოლა სწარმოებს ფართო მასშტაბით, იგი დღითი-დღე იზრდება და მწვავდება!

რევოლიუციის ისარი რუსეთის დესპოტიას გულში ესობა, განურჩევლად იმისა, თუ რომელ მხრიდან არის იგი გადმოსროლილი.

რ. ინგილო.

პარტიათა მიმართ ეპისტოლე

I

ნება მომეცით მე, არსებულთ პარტიათა გარეშე მდგომს ადამიანს, გამოვსთქვა ჩემი აზრი და გრძნობა იმ მოვლენის შესახებ, რომლის მოწამენი ვართ ქართულის გაზეთების მკითხველნი. დიდმა რევოლიუციამ, ქალაქში რომ მოხდა, ყველას მოგვანიჭა თავისუფლება აზრის გამოთქმისა და შეძლება მოქმედებისა ყოფილის წესწყობილების დასარღვევად და ყველასთვის სასურველის ახალის დასამყარებლად. ცხადია, ჩვენის აზროვნების და მოქმედების ქვაკუთხედად ამ თავად უნდა იყვეს ხელის შეწყობა იმ დროებითის მთავრობისა, რომელსაც ახლა ხელთ უპყრია სახელმწიფოს მართვა-გამგეობა და თავს უდვია ახალის წესწყობილების დამყარება. ზოგიერთი ძირითადი ცვლილებანი დროებითმა მთავრობამ თითონვე გამოაცხადა აუცილებლად და შეუდგა კიდეც მათს განხორციელებას, ხოლო სრულის ცვლილების მოსახდენად და წესწყობილების დასამყარებლად იგი გვპირდება დამფუძნებელის კრების მოწვევას.

როგორც მოსალოდნელი იყო, დროებითის მთავრობის მოქმედება არ იწვევს არავითარ წინააღმდეგობას და ყველანი, ვინც შეწუხებულნი იყვნენ უწინდელის მთავრობისა და წესწყობილებისაგან, სავსებით ეშველებიან ახალს მთავრობას და მოვალეობად სთვლიან ხელი შეუწყონ მას. მოსალოდნელი იყო, რომ ჩვენი პარტიები ამისთანა წუთში დაივიწყებენ ძველს მტრობას და ქიშპობას და ხელი-ხელ ჩაკიდებულნი იმუშავებდნენ. მაგრამ, სამწუხაროდ, ამას არა ვხედავთ. შეთანხმების მაგიერ ჩვენის გაზეთების ფურცლებზე ისეთის ლექსებით ლანძღავენ ერთმანეთს ორ ბანაკად დანაწილებული პარტიების წარმომადგენლები, რომ თმა ყალზე უდგება ამ პარტიათა გარეშე მდგომ პირთა და აფიქრებინებს, ვაი თუ ამგვარს მტრობა-ქიშპობას ქვეყნის დამღუპველი შედეგი მოჰყვეს.

ერთის პარტიის პუბლიცისტები მეორე პარტიის გამოსვლას **რეაქციონულად და კონტრ-რევოლიუციონურად** სთვლიან, მეორე პარტიის მწერლები კი პირველის პარტიის საქციელს მამულის ღალატად ნათლავენ. ამაზე მეტად ურთიერთობის გამწვავება შეუძლებელია. ერთმანეთის ლანძღვასა და ბრალდებაში ისე შორს წავიდნენ ჩვენის პარტიების მესვეურნი, რომ საკმარისია ერთი ნაბიჯი წინ წადგან, რო დაერიენენ ერთმანეთს იარაღით და დაიწყონ ჟლეტა ერთის მხრით „რეაქციონერებისა“ ჯ „კონტრ-რევოლუციონერებისა“, მეორე მხრით „მამულის მოღალატეებისა“. იმისთანა ხანაში, როგორშიაც ახლა ვართ, ადამიანთა მგრძნობიერება მეტად ადვილ-გასაღიზიანებელია და იმისთანა ფიცხის ბუნების ხალხში, როგორც ჩვენა ვართ, ჩნდებიან ხოლმე ფანატიკოსები, შეშლილნი როგორც **მამულის სიყვარულზე ისე რევოლიუციის სამსახურზე.** შესაძლებელია, ჩვენის გაზეთების კითხვით გაღიზიანებული ერთი ფანატიკოსი ეცეს დანით ერთის პარტიის ცნობილს წარმომადგენელს, ხოლო მეორე ფანატიკოსმა მეორე პარტიის აგრეთვე ცნობილს წარმომადგენელს დაუმიზნოს რევოლვერი. ღმერთმა ნუ ჰქნას ეს, მაგრამ რომ მოხდეს, ნულარ გაგიკვირდებათ. აი მაშინ დაიწყება ნამდვილი ღალატიც, რეაქციაც და კონტრ-რევოლიუციაც.

ამისთანა მოვლენის ასაცილებლად საჭიროა, პარტიების კალმოსნები ჩაუფიქრდნენ თავიანთ მოქმედების ხასიათს. ან მოსპონ სრულებით ერთმანერთის წინააღმდეგ ისეთის ხასიათის ლაშქრობა, როგორსაც ახლა აწარმოებენ, ან ისე გააზომიერონ, რომ საშიში არ იყოს ფანატიზმის აღძვრა. ეს მით უფრო შესაძლებელია, რომ მიზეზი ჩვენის პარტიების უთანხმოებისა დღევანდელს დღეს—ეროვნული კითხვა,—ჩემის ღრმა რწმენით, არც ისეთის ხასიათისაა, რომ მის გარშემო არ შეიძლებოდეს პარტიათა შეთანხმება. რაოდენადაც მე ვიცნობ ჩვენის პარტიების პროგრამას და აზრს, ხსენებულის კითხვის შესახებ, მათი შეუთანხმებლობა არის ერთმანეთის გაუგებრობის და ჯიუტობის შედეგი. უნდა მოისპოს გაუგებრობაც და ჯიუტობაც.

დ. კარიჭაშვილი.

დეპეშები

(პეტრ. დ. ს.)

კერენსკი ფინლიანდიაში

ჰელსინგფორსი. 17 მარტი. იუსტიციის მინისტრმა ა. თ. კერენსკიმ ინახულა ჯარისკაცთა გარნიზონის სხვა და სხვა ნაწილები, ფინლიანდიის გენერალ-გუბერნატორი, მისი თანაშეწყვ, სახალხო სახლი, რომელიც ხალხით იყო გაჭედილი. მინისტრმა მუშათა და დროებითი მთავრობის სახელით განუცხადა ძველი თვითმპყრობელობის დამხობა და თავისუფალი რუსეთის დაარსება. მინისტრმა განაცხადა, რომ ის დიდი მოსურნეა იმისა, რომ მჭიდრო კავშირი დამყარდეს გაანახლებულ რუსეთის და თავისუფალ ფინლიანდიის მთავრობათა შორის, შემდეგ წამოიძახა „ვაშა“ თავისუფალ ფინლიანდიას! მინისტრის სიტყვას ხალხი აღტაცებული და აღფრთოვანებული ტაშის ცემით მიეგება.

პურიშკევიჩი და ზამისლოვსკი

პეტროგრადი. სახელმწიფო სათათბიროს წევრი კერძო თათბირზე, მ. ვ. როძიანკომ გამოაქვეყნა სათათბიროს წევრების: დერეგინის, პურიშკევიჩის და ზამისლოვსკის განმარტება იმ ფულების მიღების შესახებ, რომელიც მათ მიიღეს საიდუმლო ფონდიდან. პურიშკევიჩმა განაცხადა, რომ იმან ეს ფული მიიღო ჯუნკოვსკისაგან ჯარისკაცთა და აფიცრებისათვის ბიბლიოთეკების მოსაწყობადაო. დასასრულ პურიშკევიჩი აცხადებს: მე სრულიად არ ვიცოდი, თუ ეს ფულები საიდუმლო ფონდიდანა მქონდა მოცემულიო. ზამისლოვსკიმ კატეგორიულად განაცხადა: მე არავისაგან არავითარი ფულები არ მიმიღიაო. დროებითმა სათათბირო წევრთა კომიტეტმა იქონია რა მსჯელობა ამ საგნის შესახებ, გამოსთქვა ის აზრი, რომ სახელმწიფო სათათბიროს დეპუტატის მიერ ფულის მიღება მთავრობისაგან პოლიტიკურ აგიტაციის განსამტკიცებლად, სრულიად არ შეეფერება დეპუტატის სახელსაო.

ეროვნებათა და სარწმუნოების შეკვიწროებების გაუქმება

პეტროგრადი. 20 მარტს დროებითი მთავრობის სხდომაზე განხილული იქმნება აქტი ეროვნობისა და სარწმუნოების შეკვიწროების გაუქმებისა.

ძველის რეჟიმის მომხრე პოლიცია

სხვა და სხვა მაზრებიდან ქ. ოდესაში ჩამოვიდნენ რწმუნებულები, რომელთაც განუცხადეს კომისარებს, რომ პოლიციის მოხელენი წინააღმდეგობას უწევენ ახალ წესწყობილებასაო. კომისსარების განკარგულებით საჭირო მაზრებში გაიგზავნა თავისუფლების მომხრე პირები, პოლიციელების ასალგამავად. მათ დავალებული აქვთ აჰყარონ იარაღი პოლიციელთ და დაატუსაღონ; მათს მაგიერ შეადგინონ ადგილობრივი მილიციები წესიერებისა და თავისუფლების დასაცავათ.

სტოკჰოლმი. რეიხსტაგის საბიუჯეტო კომისიაში ბატოცკიმ განაცხადა, ახლო მომავალში შიმშილი მოსალოდნელიაო, რადგან არც პური და არც საკლავი ოთხფეხი ცხოველი საკმაოდ არ მოგვეპოვება და ამიტომ საჭიროა საკვებ სურსათის იძულებითის რეკვიზიციის მოხდენაო. ახლო მომავალშიო, დაამთავრა სიტყვა ბატოცკიმ,—ომი იქმნება, თუ არა, მდგომარეობა მაინც არ შეიცვლებაო.

ებრაელთა კრება

პეტროგრადი. პირველ აპრილს შესდგება სრულიად რუსეთის ებრაელ „ბუნდისტთა კრება. ვ საც ჰსურს ამ კრებაზე მონაწილეობის მიღება, დაუყონებლივ უნდა აცნობოს, შემდეგის მისამართით: პეტროგრადი, „Цкбунда“

გერმანეთის იმპერიის კანცლერის განცხადება.

სტოკჰოლმი. 1 მარტი. ბერლინიდან იტყობინებიან, რეიხსტაგში ხართ-ალრიცხვის განხილვის დროს, იმპერიის კანცლერმა, რუსეთში მომხდარ რევოლიუციის შესახებ სთქვა: ნიკოლოზ მეორის სახით, გერმანეთს უკანასკნელი მომხრე გამოეცალა ხელიდან, რომელიც გულწრფელი მომხრე იყო ომის შეწყეტისა და გერმანეთ-რუსეთის შორის კეთილ განწყობილების განმტკიცებისაო. რუსეთის სასახლის საეხედრო პარტიამ ხელთ იგდო რუსეთის მართვა-გამგეობა და მოკავშირეებთან ერთად აიძულა მონარქი, სამეფო ტახტიდან გადამდგარიყო, რომ ამით განეგრძოთ არავისათვის არა სასურველი ომი ხალხთა—ომის გაგრძელება. გერმანეთის მთავრობა არასოდეს ყოფილა მომხრე რეაქციონურ წეს-წყობილებისა. გერმანეთის მტრები, მოწინააღმდეგენი, განზრახ ავრცელებენ ლეგენდალურ ხმებს: ჩვენ აღიარებული გვაქვს ის პრინციპი, რომ არასოდეს არ ჩავერიოთ სხვა სახელმწიფოთა შინაურ საქმეებში. სიცრუე და სიყალბეა ის ხმები, ვითომც გერმანეთი ცდილობდეს ძირიან-ფესვიანად მოსპოს, დაახშოს და მიწასთან გაასწოროს ის თავისუფლება, რომელიც ბრძოლით მოიპოვა რუსეთის ხალხმა. ჩვენ ის ღა გვინდა რომ რაც შეიძლება, მკვიდრი კავშირი დამყარდეს გერმანეთსა და თავისუფალ რუსეთს შორის და ამ მიზნის მისაღწევად, ჩვენა გვსურს, საჩქაროდ ჩამოვაგდოთ ჩვენს შორის საპატიო ზავი, რომელიც არც ერთ ერისათვის დამამცირებელი არ იქნება.

19 მარტი

პეტროგრადი. როძიანკომ სათათბიროს წევრებს განუზიარა ის ცნობები, რაც ფრონტიდან მოსდის. ფრონტზე მდგომარეობა საუცხოოა. უკანასკნელ ცნობების მიხედვით ფრონტის გარღვევის შესახებ ლაპარაკი უგზოობის გამო შეუძლებელია. თუმცა ის კი მართალია, რომ მტერი ძალს იკრებსო.

პეტროგრადი. სამხედრო უწყებისადმი გრძანება მთავარ შტაბს. პეტროგრადი 14 მარტი, 1917 წ. № 134. ის კანონები, რომლებიც ყაზახთ შეეხება, მათს მრავალ სამოქალაქო უფლებებს ჰხლუდავენ. ეს შეზღუდვა არა თუ არ შეეფერება აწ არსებულ მდგომარეობას, არამედ ყაზახთა ისტორიულ პირობებსაც კი ეწინააღმდეგება. ამიტომ 1) ჩქარა უნდა იქმნეს მოსპობილი ის შეზღუდვანი, რომლებიც მათის სამხედრო სამსახურის მიხედვით მათ არ შეეფერებათ. 2) უნდა მოხდეს ყაზახთა ადგილობრივი მმართველობის რეორგანიზაცია, დაფუძნებული ფართო თვითმართველობაზე, რაც მათს ისტორიულ წარსულს სავსებით შეეფერება; მაგრამ, რაკი შესაფერ კანონების შექმნა დიდ დროს მოითხოვს, ამიტომ ეხლავე უნდა შესდგეს ამორჩეულთა კრება, ისე როგორც ურალის ყაზახთა ჯარშია მიღებული. 3) რაკი ამ ომის დროს ცხენიც და იარაღიც გაძვირდა, გადაწყვეტილია ყაზახებს ომში გასასვლელი სუბსიდია გაეიდოთ, ის აგრედვე დაენიშნოსთ სუბსიდია აშვიდობიანობის დროს, რაც წინედ არა ყოფილა. ხელი უწერია სამხედრო მინისტრს გუჩკოვს.

ჰელსინგფორსი. ფინლიანდიის ახალი სენატი დღეს შეუდგა თავის მოვალეობის აღსრულებას და დაადგინა გამოაცხადოს შემდეგი: ფინეთს დაუდგა ახალი ხანა სახელმწიფოებრივ, სასოგადოებრივ ცხოვრებისა. ეხლა საჭიროა მიღებულ იქმნეს ზომები, ფინეთის შინაურ დამოუკიდებლობის და კონსტიტუციის განსამტკიცებლად. უსაჭიროესია რეფორმები საზოგადოებრივ და ეკონომიურ პირობებისა, აგრედვე საჭიროა სასურსათო საკვების მოწყობა, მიწის იჯარის საკითხის გადაწყვეტა, სავალდებულო სწავლა, სინდისის და ენათა თავისუფლება და სხვა.

პეტროგრადი. დროებით მთავრობის დადგენილება შემოსავალზე გაწერილ გადასახადების შესახებ. 1916 წ. 6 აპრილის კანონის მიხედვით, დანიშნულია რამდენიმე ვადა, როდესაც მოხარჯველმა ხარჯი უნდა გადიხადონ. მაგრამ, რა კი კანონი ახალია, მოხარჯველებს უძნელდებათ ამ ვადაზე საქმეების მოგვარება. ამიტომ ფინანსთა მინისტრმა საჭიროდ სცნო დროებით მთავრობის თანხმობით ამ ვადათა გაგრძელება. დროებითმა მთავრობამ ეს ვადები განაგრძელა.

პეტროგრადი. მარკოვ მეორემ როძიანკო წერილი მისწერა,ს სადაც ამბობს, რომ პოლიციის დეპარტამენტთან მას არავითარი საქმე არ ჰქონია და არც რაიმე ფული გამოურომეევია მისთვის. არც პროტოპოპოვისთვის გამოურომეევია მას 1500 თუმანი და არც რამ ხელწერილი მიუცია. მას მხოლოდ მთავრობა აძლევდა ფულს მონარქიულ ორგანიზაციებისთვის და გაზეთებისთვის, მაგრამ საიდან აძლევდენ ამ ფულს, მან არ იცის და ამაში ცუდს არასა ჰხედავდა. შეიძლება, შინაგან საქმეთა სამინისტრო მას ფულს საიდუმლო თანხიდან აძლევდა, მაგრამ მან ეს არ იცოდა.

პოლონეთი

პეტროგრადი. 17 მარტს შინაგან საქმეთა სამინისტროში მივიდნენ პოლონელების, კათოლიკების, მინსკის, ვოლინის და პოდოლსკის გუბერნიების პოლონელთა ეროვნულ ორგანიზაციების წარმომადგენელნი, კოლოს ნაციონალური და დემოკრატიული კომიტეტები. თავად ლვოვს სიტყვით მიმართა ეპისკოპოსმა ცეპლიაკმა და მადლობა გადუხადა იმ დიდის აქტისათვის, რომელიც ერთა ძმობას განამტკიცებს. შემდეგ პოლონელთა დემოკრატიულ კომიტეტის სახელით ლედნიკიმ მადლობა გადუხადა ახალ მთავრობას. შემდეკომ პოლონელ კოლოს სახელით ლეოვს უთხრა: „რუსის ხალხმა ვარშავა აიღო თავის კეთილშობილობით და პოლონელთა გული დაიმონავა“. გრაფი ვეღეპოლსკი მიესალმა ახალ მთავრობას და განაცხადა, რომ ეროვნული კომიტეტი ისევ ერთგულია კოალიციისა, როგორც ომის დასაწყისში იყო. დეპუტაცია მხურვალედ მიესალმა გამოსულ მინისტრებს: მანუილოვს, შინგარიოვს, კერენსკის, კოვალოვს, ტერეშჩენკოს, გოდნევს და მილიუკოვს. როგორც დელეგატები, ისე მინისტრები აღელვებულნი იყვნენ და ყველას თვალზე ცრემლი ერეოდა. მეტადრე მილიუკოვია აღელვებული. შემდეგ დეპუტაცია მიესალმა დროებით მთავრობის საქმეთა მოურავს, როგორც პირველ სათათბიროს წევრს, სადაც მან პირველად სთქვა სიტყვა პოლონეთის თავისუფლების შესახებ. დღის 4 საათზე დეპუტაცია მარინეს სასახლეში თვითეულ მინისტრს ცალკე მიესალმა. პირველად მილიუკოვს მიესალმნენ. მან განაცხადა, მე ერთგული ვიყავ იმისი, რაცა ბწამდა, მხოლოდ დრო ნებას არ მაძლევდა ჩემი რწმენა გამეხორციელებინაო.

ლონდონი. ამ მოკლე ხანში რუსეთს ეწვევიან საფრანგეთისა და ინგლისის მუშათა დეპუტატები. ფრანგი დეპუტატები ლონდონში მივლენ და შემდეგ ინგლისელ დეპუტატებთან ერთად რუსეთისაკენ გაემგზავრებიან. ინგლისელ მუშათა დეპუტატებს ინგლისის პარლამენტის რამდენიმე წევრიც გამოჰყვება.

მოსკოვი. სრულიად რუსეთის ქალაქთა კავშირმა დაარსა ორი სანატორიუმი განთავისუფლებულ პოლიტიკურთათვის.

მოსკოვი. ღღეს იყო სოციალ დემოკრატების მენშევიკების კონფერენცია. რეზოლიუციით დაადგინეს: ყოველ ღონისძიებით მხარი დავუჭიროთ ბურჟუაზიის ისეთ მოძრაობას, რაც კი მოპოვებულ თავისუფლების განსამტკიცებლად იქნება სასარგებლოვო. აგრედვე ყველაფერში მხარი მივსცეთ დროებითს მთავრობასო.

პეტროგრადი. სათათბიროს დროებით კომიტეტს სასურსათო საკითხების შესახებ თათბირი ჰქონდა. განსახილველი ჰქონდათ ის ზომები, რაც ცენტრალ სასურსათო ორგანიზაციას ჰქონდა დასახული. კომიტეტს რაიმე გარკვეული გადაწყვეტილება არ გამოუტანია. მხოლოდ დაადგინა მრავალ საკითხების შესახებ მიწად-მოქმედების მინისტრს შეეკითხნენ. ამას გარდა კომიტეტის წევრებს შიდლოვსკის, ეფრემოვს და ვერშინინს დაავალა გლეხებისათვის მოწოდება შეადგინონ. აგრედვე დაადგინა, რომ სათათბიროს წევრები დასასვენებლად არ დაითხოვონ ხოლმე.

პეტროგრადი. ოფიციალი. დროებითმა მთავრობამ დაადგინა დაამტკიცოს ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრის მიერ შემოტანილი შემდეგი წინადადებები: 1) ნება ჰქონდეს ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრს თავისი ძალით დაამტკიცოს ახალ სავაჭრო-სამრეწველო საზოგიდოებების და საპაიო ამხანაგობების წესდებანი და შესცვალოს აწ არსებულნი, ნება მისცეს ამ დაწესებულებათა წარმომადგენლებს როგორც თავდაპირველის, ისე დამატებით ძირითად თანხათა შესაკრები ვადის გაგრძელებისა, მხოლოდ იმ პირობით, რომ ეს გაგრძელებანი 6 თვეს არ აღემატებოდეს. 2) უფლებათა შეზღუდვანი, რაც უცხო სახელმწიფოთა ქვეშევრდომებს და ებრაელებს შეეხებათ სავაჭრო-სამრეწველო საქმეებში. 3) მოისპოს: ა) 11 აპრილს 1900 წელს დამტკიცებული და 1915 წ. 23 თებერვალს შეცვლილი დებულება ჭარხლის შაქრის წარმოების შესახებ, და ბ) 18 თებერვალს 1911 წ. უმაღლესად დამტკიცებული დებულება უცხოელთა მიერ კავკასიაში ნავთის წარმოების შესახებ. 4) სააქციონერო საზოგადოებების და საპაიო ამხანაგობების წესდებებში როგორც ახლებში, ისე უკვე არსებულებში შეტანილი იყოს შემდეგი: რუსეთთან მეომარ სახელმწიფოთა ქვეშევრდომებს არ შეუძლიანთ რამე მონაწილეობა მიიღონ სავაჭრო საზოგადოების საქმეთა მმართველობაში. დათხოვნილ იქმენ დირექტორები, მათნი მოადგილენი, კანდიდატები რუსეთთან მეომარ სახელმწიფოთა ქვეშევრდომნი.

სტოკჰოლმი. ბერლინიდან იტყობინებიან: რეიხსტაგმა, რაც ომია, პირველად მიიღო არაჩვეულებრივი ბიუჯეტი. ოპოზიციაში ყველა სოციალისტი იყო. ღღეს რეიხსტაგში პირველად ჩამოვარდა ლაპარაკი რუსეთის რევოლიუციის შესახებ. სოციალისტმა ბერნშტეინმა სთქვა: „გამოცდილებამ დაგვანახვა, რომ გერმანიის მთავრობისადმი უნდობლობა ყველგანაა. პარტია ხმას ბიუჯეტის წინააღმდეგ მისცემს. ყველა ნეიტრალი სახელმწიფო გერმანეთს უნდობლობას უცხადებს, რადგანაც გერმანეთს სწადია „საპატიო ზავი“ ჩამოაგდოსო.

სოციალისტმა ნოსკემ განაცხადა: „გერმანეთი ის ქვეყანაა, სადაც მუშათა უდიდესი ორგანიზაციებია. იგი ხელმძღვანელობს სოციალ-პოლიტიკის პრინციპებს და ეს პრინციპები არ უნდა დაიკარგოს. პრუსიელ რეაქციონერთა სახელმწიფო სისტემას ადგილი აღარ უნდა ჰქონდეს. გერმანეთის სოციალ-დემოკრატებს საზღვარ-გარეთიდან წინადადებას აძლევენ, რევოლიუცია მოახდინონ. ჩვენ რომ ამ რჩევას ავყვეთ, მუშათა კლასი დიდ უბედურებაში ჩავარდება. ჩვენც კარგა ვიცით, თუ როგორ უნდა მოვიქცეთ და საზღვარ გარეთიდან რის იმედი უნდა გვქონდეს“. პროგრესისტმა მილლერმეეინინგმა ის აზრი გამოსთქვა, რომ რუსეთის საქმეებში არ უნდა ჩავერიოთო. ნაციონალ-ლიბერალმა შტრეზემანმა სთქვა: „უკეე ფაქტია ის, რომ მეფის განუსაზღვრელი ძალა ველარ აღსდგება. რუსეთში ჩამოგდებული მეფე არავის ყყვარს და მის შველას არც არავინა ჰფიქრობს. კონსერვატორმა ფეიპერმა სთქვა: „ზოგსა ჰგონია, რომ რაკი რუსეთი დემოკრატიულ სახელმწიფოებში ჩაირიცხა, ამიტომ გერმანიამაც მის მაგალითს უნდა მიჰმართოსო. გერმანეთი ტტერ სახელმწიფოებს ვერ შეედრება. იგი უფრო მაღლა სდგას. ვინც გერმანეთში პრუსიის ჰეგემონიის წინააღმდეგია, მან უნდა იცოდეს, რომ ამით გერმანია მხოლოდ მოიგებს. რუსეთის რევოლიუცია თქვენს შეხედულებას აღმოსავლეთის საზღვრების შესახებ ვერაფერით შესცვლის.

ომის დეპეშები

მთავარ ბანაკის ცნობა.

პეტროგრადი. 19 მარტი. დასავლეთის ასპარეზზე, ილუკსტის ჩრდილოეთით, პოსტავოის მიდამოებში გერმანელების შემოტევა მოვიგერიეთ. დანარჩენ ბრძოლის ხაზზე სროლა და მზვერავთა მოქმედებაა.

რუმინეთის ასპარეზზე სროლა და მზვერავთა მოქმედებაა. ჩვენი ზარბაზნები მარჯვედ უშენდენ ზარბაზნებს გერმანელების მორტირებს, რომლებიც გალაცს უახლოვდებოდა.

კავკასიის ასპარეზზე სროლა და მზვერავთა მოქმედებაა.

მფრინავთა მოქმედება. ჩვენმა მფრინავებმა ვილნოს სადგურს ყუმბარები დაუშინეს. ჩვენმა მფრინავებმა პოდგორიცის სამხრეთით გერმანელების საფრენი ჩამოაგდეს, 2 მფრინავი აფიცერი ტყვედ წამოიყვანეს.

პეტროგრადი, 18 მარტს, დროებითი მთავრობა მთელის შემადგენლობით, დროებით მთავრობის თავმჯდომარის თ-დ ლვოვისა და სამხედრო მინისტრ გუჩკოვის მეთაურობით მთავარ ბანაკში საგანგებო მატარებლით გაემგზავრა მოსკოვ-ვინავა-რიბინსკის რკინის გზით.

ბრძოლა ზღვაზე

ლონდონი. 20 მარტის თარიღით საადმირალო იტყობინება: ფაუსტოფტიდან რამდენიმე ვერსის მანძილზე 15 მარტს ღამე სროლა ისმოდა. ჩვენი მოდარაჯე გემები სროლის მხარეს გაემართნენ, მაგრამ მტერი უკვე მიმალულიყო.

ქრისტიანია. ოფიციალი ცნობა. გერმანელების წყალქვეშა ნავებმა დაჰღუპეს ნორვეგიის 5 გემი: „ოსს“-ი, „ტიზონ“, „აასტა“, „გრიბუ“ და „ურანია“.

სტოკჰოლმი. ჰელსინგფორსიდან იტყობინებიან: ბრესტის მახლობლად გერმანელების წყალქვეშამ დაღუპა შვეიცის გემი „ნორმა“, ზედმყოფნი გადაარჩინეს.

პარიზი. ოფიციალი ცნობა. 5—12 მარტამდე საფრანგეთის ყველა ნავთსადგურებში შესულა სულ 874 გემი, ხოლო ამ ნავთსადგურებიდან გამოსულა 793. წყალქვეშა ნავებს და ნაღმებს დაუღუპავთ ფრანგების 2 გემი 992 ათას ფუთის მტვირთველი. ერთი სავაჭრო გემი წყალქვეშას გამოუსხლტა. მეშადურთა 7 გემი დაჰღუპეს, 992 ათასი ფუთის მტვირთველი.

ინგლისი

ლონდონი. თემთა პალატა. ბონარლოუმ განაცხადა: ჯარს ახალი მეომრები სჭირია. ჯარის თავმოყრის დროს 100 ათასი კაცი დაგვაკლდა. მიწის მუშები და გემების მშენებელნი აგილობრივ არიან საჭირონი, რადგანაც ხაფხულში წყალქვეშა ნავებისაფრთხეს გველის, ამისათვის ხელმეორედ უნდა შეეკამოწმოთ სამხედრო ბეგრისაგან განთავისუფლებული ერთი მილიონი კაცი. მხოლოდ სრულებით გამოუსადეგარნი დარჩებიან ზურგის მხარეს. ჯარში გაგზავნილ მამაკაცთა ადგილებზე ქალებს ჩავაყენებთ.

ლონდონი. „დეილი-ნიუსი“ სწერს: გერმანეთი კვლავ ანკეტს ესვრის რუსეთს სეპარატიულ ზავის ჩამოსაგდებად, რაც სიკვდილს უქადის რუსეთის ახალ მთავრობას და ჩვენც. აღმოსავლეთ და დასავლეთის ერებისათვის მთლიანობა და ერთად ბრძოლაა საჭირო პრუსიის ძველი გვარდიის საბოლოო გასანადგურებლად.

ვენიზელოსის თაობაზე გაზეთი სწერს: ვენიზელოსს მოკავშირენი უბორკავდნენ ხელფეხს. ჩვენ ვიცით ამ საქმეში რუსეთის სასახლის შუღლი. მეფე კონსტანტინეს მფარველი და ვენიზელოსს შემბორკავი ხელიც იქ უნდა ვეძებოთ.

საფრანგეთი

პარიზი. სენატმა კანონ-პროექტი მიიღო, რომლის ძალითაც ჯარში გაიყვანენ 18 წლის ახალგაზდებს.

პარიზი. დეპუტატთა პალატაში დეპუტატმა ტარდემ განაცხადა: გერმანეთი კვლავ ღებულობს სურსათს ჰოლანდიიდან და სკანდინავიის სახელმწიფოდან. ამისათვის საჭიროა გავაძლიეროთ გერმანეთის სანაპიროთა გარემოცვა. უნდა მივმართოთ ნეიტრალ სახელმწიფოებს, რომ მათგან სურსათის სყიდვაში უპირატესობა ჩვენ მოგვეცეს. ჩვენი აორგანიზებული მიწა-წყლის მდგომარეობის მიხედვით სამართლიანობის გრძნობა გვიკარნახებს, რომ ნეიტრალი სახელმწიფონი ომში ჩავითრიოთ მტრის გასანადგურებლად. საჭიროა მტერს ხელიდან გამოვგლეჯოთ არა მარტო პური, არამედ იარაღიც. გარემოცვასაც ეს მიზანი აქვს.

სტოკჰოლმი. შვეიცის ახალ სამინისტროში აირჩიეს: მინისტრთა თავმჯდომარედ—ზედა პალატის წევრი სვარდი, საგარეო საქმეთა მინისტრად—დეპუტატი ლინდემანი, სამართლისა სტემბერგი, სახეხედრო—პოლკოვნიკი ოკერგანი, საზღვაო—კაპიტანი ჰანს ერიქსონი, საშინაო საქმეთა—ფონსიდო, ფინანსებისა—კორლესონი, განათლებისა—გუბერნატორი გამბერსტერში, მიწათმოქმედებისა — დალბერგი; უპორტფელო მინისტრებად: განათლების სამინისტროს მთავარი მდივანი ტრიქსონი, საადმირალოს უმაღლესი მოთათბირე ფალკი.

საღამოს 7 საათზე მინისტრებმა ფიცი მიიღეს.

სტოკჰოლმი. ახალ სამინისტროს შედგენის შემდეგ სვერდმა განაცხადა: მეფის მონდობილებით შევადგინე სამინისტრო რომელსაც დავალებული აქვს მიუდგომელი ნეიტრალ პოლიტიკის წარმოება. ჩვენ ყოველის ღონით ვეცდებით ვერიდნეთ მსოფლიო ომში ჩათრევას და შვეიციის სუვერენულ უფლებათა შენარჩუნებას.

სტოკჰოლმი მთავრობის აღწერილობიდან სჩანს, რომ შვეიციას ძალიან ნაკლები პური ჰქონია, და ახალ მოსავლამ-დე არ გასწვდებათ.

ამერიკა

ვაშინგტონი. კონგრესის საგანგებო სხდომების წინ მინისტრთა საბჭოს კრება მოხდა. ამ კრებიდან ისეთი შეთანხმებულობის გამოტანა შეიძლებოდა, რომ შეერთებული შტატები გერმანეთთა ომის გამოცხადების წინაშე სდგას. მინისტრებმა მოხსენებანი წარადგინეს სომარ სამზადისის თაობაზე.

მაკედონია

სოლუნი. ზარბაზნების ცხარე სროლის შემდეგ მტერმა იერიშის მოტანა სცადა, მაგრამ ჯარის გაშლაც არ ვაცალეთ. გუშინ ხელთ ვიგდეთ 165 ტყვე, მათ შორის 5 აფიცერი და 3 ტყვეისმფრქვეველი.

ექრანულ-გაზეთებიდან

ალექსანდრა თევდორეს ასული

„ბირჟ. ვედომოსტი“ გადმოგვცემს: ალექსანდრა თევდორეს ასულის სახელობაზე არსებულ ცარსკოე სელოს აფიცერთა ლაზარეთში 1916 წელს მარიამობისთვეში რასპუტინი მისულა. ავადმყოფ აფიცრებს მისთვის მტრულ ლიდემონსტრაცია გაუმართავთ. ამ ამ დღიდან ალექსანდრა თევდორეს ასულს აღარ გაუწყვანია ამ საავადმყოფოში ქრისტეშობისთვის 26-მდე. ამ დღეს მისულა საავადმყოფოში კ-ნა ვირობოვის თანხლებით და ავადმყოფებს საშობაო საჩუქრებს ურიგებდა. ამ დროს ერთს აფიცერს რევოლვერი უძვრია და დედოფლისათვის უსროლია. ტყვია დედოფალს ასცდენია და ვირუბოვისასთვის ხელი გაუკენწლია. მსროლელი თურმე პოლიტიკური მოღვაწე ყოფილა აფიცრად გადაცმული. დედოფალი ხმის ამოუღებლად წამოჭრილა და დაჭრილი ვირუბოვისა გამოუყვანია.

უკანასკნელი ცნობები

გერმანული გაზეთი „ფორვერტსში“ იმ აზრს გამოსთქვამენ, რომ რუსეთის წინააღმდეგ ბრძოლა დანაშაულობად უნდა ჩაითვალოს და განაგრძობს: გერმანეთი დღეის შემდეგ შეებრძოლება არა მეფეს და მის მოკავშირეთ, არამედ შეებრძოლება ხალხის მმართველობას, რომელიც იძახის, რომ გერმანეთთან ბრძოლა მიტომ გვწადიან, რომ ძირს დავცეთ ბურჯი რეაქციისაო.

—

„ლოკალ. ანციგერი“ სწერს: ფინლიანდია ახალს რუსეთს ისევე არ უნდა ენდოს, როგორც არ უნდა ენდობოდა ძველს რუსეთს. ფინლიანდიისი ვისუფლების მინიჭება მხოლოდ თვალის ახვევაა და ამით ახალ რუსეთს ჰსურს ჯარი გამოიყვანოს რუსეთის ფრონტზე სიხხლის დასაღვრელადაო.

—

რუსეთის მუშათა და ჯარის კაცთა ხაბჭო ხაშინელის ხიმკაცრით ილაშქრებს რუსეთის იმპერიალისტების და ომის მომხრეების წინააღმდეგ და ამბობს: ჩვენ ნებას არ მივცემთ იმპერიალისტებმა თავიანთი განზრახვანი განახორციელონ და ხელში კონსტანტინეპოლის ჩაგდების გულისთვის აუარებელი სიხხლი ვალვრევინოთ მშრომელ ხალხსაო.

—

კიევიდან იტყობინებიან: აუარებელ ხალხის თანადასწრებით ხტოლიპინის ძეგლი აიღეხო.

—

პირველ სათათბიროს ნადეპუტატარი ისიდორე რამიშვილი პეტროგრადს ჩასულა. გზად მრავალი აღმაფრთოვანებელი სიტყვა უთქვამს.

—

გემების აღმაშენებელ ქარხნების მუშებს სოც.-დემ. და ს.-რევ. კრება ჰქონიათ და შემდეგი დადგენილება გამოუტანიათ: მიგმართოთ ს.-დ. და ს.-რ., რათა ბოლო მოუღონ ომს. რუსეთის ხალხსა ჰსურს ზავი უკონტრიბუციოდ და უანექსიოდ, იქადაგონ ჯარში ზავის ჩამოსაგდებად. მხოლოდ არ დაჰყარონ იარაღი, ვიდრე გერმანეთის და ავსტრო-უნგრეთის ჯარიც ჩვენს ხამართლიან მოთხოვნას, ხამართლიან პასუხს არ გასცემენო.

ახალი ამბავი

✦ პური. თბილისის საგუბერნიო სასურსათო კომიტეტს დიპეშა მოუვიდა, რომელიც გვაცნობებს, რომ 18 მარტს ბალაჯარაში მოსულა ასი ვაგონი ფქვილი, რომელთაგან 30 ვაგონი დანიშნულია სოფლის საჭიროებისათვის, ხოლო 70 ვაგონი თბილისისათვის. სამხედრო საექსპედიციო განყოფილებას განკარგულება მოუხდენია, რომ ბალაჯარაში ფქვილი არ გაჩერონ.

✦ თბილისში მიღებულ ცნობების მიხედვით, ამიერ კავკასიაში შემოხიზნული ლტოლვილი სომხები თავიანთ სამშობლოში ბრუნდებიან და სომეხთა ორგანიზაციები ცდილობენ ქონებრივად დაეხმარონ მათ.

✦ მილიციონერებმა ჩხრეკის დროს აღმოაჩინეს: მეპურე ოგანეს ტატორიანცთან დამალული 1250 ფუთი ფქვილი; ამაღლების ქუჩაზე ბოროცოვის სახლში დამალული 6 ორ ფუთიანი ხორცის კონსერვი; ერთ ალაგას 22 დიდი ნაჭერი ფეხსაცმლის ტყავისა; დესიმოვის ქუჩაზე სიმონ რეშიმოვთან დამალული 187 ფუთი შვეიცარიის ყველი, 133 გირვანქა ერმო და 1 კასრი სპირტი.

✦ ციმბირიდან დაბრუნდენ საკატორღო მუშაობა მისჯილნი პოლიტიკური დამნაშავენი: ზაუტაშვილი ზაქარია, ბენდელიანი დავით, ზაუტაშვილი ივანე, კაკვილაშვილი შაქრო.

✦ ქართველ მახწავლებელთა კავშირი. 19 მარტს ქართულ გიმნაზიაში კრება ჰქონდათ ქართველ მასწავლებლებს და დაადგინეს დააარსონ ქართველ მასწავლებელთა კავშირი პროფესიონალ ხასიათისა.

✦ მასწავლებელთა რეზოლიუცია. 18 მარტს, საღამოს, თბილისის ყველა ტიპის სკოლების მასწავლებლების კრებამ დაადგინა დაუყონებლივ გადაყენებულ იქმნან თანამდებობიდან სამოსწავლო ოლქის ინსპექტორები და თბილისის გუბერნიის სახალხო სკოლების დირექტორი და ინსპექტორები.

✦ ოპერეტა. ხარფუხის საზოგადო კლუბში სამშაბათს, 21 მარტს, რუს არტისტთა მიერ გაიმართება ოპერეტა 3 მოქ. ბ. ბაუშევის ხელმძღვანელობით.

✦ ჩხრეკა. 19 მარტს, ღამით, თბილისის საპოლიციო კომისარებმა, მილიციონერთა დახმარებით, გაჩხრიკეს **თბილისის წინანდელი ბოქაულები** და

მათი თანაშემწეები. ჩხრეკამ 20 მარტის დილამდე გასტანა. თუ რა აღმოაჩინა ჩხრეკამ, შემდეგ ვაუწყებთ ჩვენს მკითხველებს.

→ შავი კაბინეტის უფროსი. თბილისის აღმასრულებელ კომიტეტის დადგენილებით, 18 მარტს ახალგაზდა აფიცერმა გ. მალალაშვილმა ნავთლუღში დაიჭირა ბ-ნი პისარსკი, რომელიც მეფის ნაცვლის კანცელარიის განსაკუთრებულ განყოფილებას (შავ კაბინეტს) განაგებდა და რევოლიუციის შემდეგ მიიმალა.

→ ბ-ნი უჩუხოვი, ამხანაგი შინაგან საქმეთა მინისტრისა, დეპეშით ატყობინებს თბილისის აღმასრულებელ კომიტეტს, რომ წინანდელი კანონები შესახებ გარეშე სახელმწიფოთა ქვეშევრდომებისა და აგრეთვე 1916 წლის 25 მარიამობისთვის გამოცემული კანონი, საზღვარგარეთ წასასვლელ პასპორტების შესახებ ძალაში რჩებიანო.

→ თბ. სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტიის კრება 17 მარტს გაიმართა ავჭალის აუდიტორიაში, რომელიც მეტად ვიწრო აღმოჩნდა იქ შეკრებულ ხალხისთვის. კრება გახსნა გ. ლასხიშვილმა, მიესალმა დამსწრეთ და მიულოცა დღევანდელი დიადი ისტორიული მომენტი. შემდეგ ილაპარაკეს მომენტის შესახებ: ამიერ-კავკასიის კომისარმა კ. აბაშიძემ, თ. ღლონტმა, ეროვნულ მუშათა წარმომადგენელმა ბ. ქელბაქიანმა, ი. ბარათაშვილმა, სტუდენთა წარმომადგენელმა, გრ. რეხილაძემ, და სხვებმა. ამის შემდეგ კრებმ რეზოლუცია გამოიტანა, რომლითაც მხურვალედ ულოცავს ახალ მთავრობას და აღუთქვამს მას ყოველგვარ დახმარებას რევოლუციის ბოლომდე მიყვანასა და ფედერატიულ რესპუბლიკის დამყარებაში. რეზოლუცია ასე თავდება: „გაუმარჯოს კაცობრიობის უდიდეს იდეალს—სოციალიზმს! გაუმარჯოს ერების თანხმობასა და ძმობას, გაუმარჯოს თავისუფალ საქართველს ავტონომიას“, დასასრულ კრებამ მისალოცი დეპეშები გაუგზავნა: მინისტრთა თავმჯდომარეს ლვოვს, იუსტიციის მინისტრს კერენსკის და ავადმყოფ[illegible]ტიულ ამხანაგს გიროგი ზდანო[illegible]

→ [illegible]ეს საგანგებო კომისიისა[illegible], [illegible] რომელსაც დაევალება მოვლა-პატრონობა იმ დიადის შენობისა, რომელშიაც სცხოვრობდნენ მეფის ნაცვალნი და მთავარ-მართველები. კომისარიატში შევლენ წარმომადგენელნი, აღმასრულებელ კომიტეტისა და მუშათა და ჯარისკაცთა დეპუტატების სიბჭოსი. კომისარებმა აგრეთვე უნდა მოუარონ დიდძალ ქონებას, რომელიც შენობაშია მოთავსებული და რომელიც ხალხის სიმდიდრეს შეადგენს.

→ ნაფიც ვექილთა კრება. დღეს საღ. 7 საათზე დანიშნულია ნაფიც ვექილთა და მათ თანაშემწეთ საზოგადო კრება სასამართლოს შენობაში. განსახილველია შემდეგი საკითხები: 1) სასამართლოს წყობილების და მასში საქმეების წარმოების შეცვლა, 2) გუბერნიის კომისარიატთან იურიდიული ბიუროს გახსნა, 3) ამგვარივე ბიუროს გახსნა მილიციის კომისარიატთან, 4) აღმასრულებელ კომიტეტთან არსებულ გამომძიებელ კომისიის შევსება, 5) ლექტორთა ბიუროს დაარსება და სხ.

→ „ჯეჯილი“. მოგვივიდა საყმაწ. ჟურნალი „ჯეჯილის“ № 2. მეტად შინაარსიანია.

→ კავკასიის საიმპერატორო სამეურნეო საზოგადოებისამ შეადგინა მოსწავლეთა დრუჟინა, რომელთაც აგრონომების დახმარებით უნდა დახმარება გაუწიონ სოფლის მცხოვრებთ სამეურნეო საქმეში. იგივე საზოგადოება აპირებს დაარსოს გლეხთა კავშირი.

→ თბილისის ყოფილ პოლიციელების და უბნის ზედამხედველთა რწმუნებულებმა თხოვნით მიმართეს თბილისის აღმასრულებელ კომიტეტს, რომ რადგან სამსახურიდან დაგვითხოვეთ და ცხოვრების სახსარი არა გვაქვსო, თითო წლის ჯამაგირები მოგვეცითო.

ხამურგაჟანო.

შესდგა სინდიკატი, რომელმაც თამბაქოს ფასი ძალზე დასცა. უწინ ფუთზე იძლეოდენ 60—65 მანეთს, ახლა კი 40, 45 მ. მეტს არ იძლევიან. საზოგადოებამ სინდიკატის წინააღმდეგ ერთ ხმად დაადგინა: არავინ გაყიდოს საქონელი მაისის დამლევამდინ და 70 მან. მაინც გაამეტებინონ ფუთზე. გასაკვირია, რომ ვერც ერთმა შემნახველ-გამსესხებელ საზოგადოებამ და ვერცარავინ კერძო პირმა ვერ შესძლეს დიდ ქალაქებიდან მყიდველების მოწვევა, რათა ცოტათი მაინც მოემატებინათ ფასები და ჩალის ფასად სოხუმის მოვაჭრე სოსხებს არ ჩავარდნოდეთ ხელში.

თელავი.

ტყის კაცებმა დაიარეს რამდემინე სოფელი სადაც ჩაფრები ეგულებოდათ, რომლებსაც იარაღი არ ეთმობოდათ, ყველას ძალით აჰყარეს იარაღი და თელავის აღმასრულებელ კომიტეტს გამოუგზავნეს. სულ 40 თოფამდეა თავის პატრონებით.

— აღმასრულებელ კომიტეტში თითქმის ყოველ დღე ცხადდებიან ბრძოლის ველიდან გამოპარული ჯარისკაცნი და თხოულობენ, ისევ ომში გაგვგზავნეთო.

— აქაურ ყაზარმაში დაატუსაღეს ჯარისკაცებმა პრაპორშჩიკების სკოლის მასწავლებელი—პოლკოვნიკი ნოვიცკი, რომელმაც ერთი სალდათი გალანძღა და დახვრეტას დაუმუქრა იმისთვის, რომ ახალ მთავრობის ბრძანებისამებრ „ბატონო პოლკოვნიკო“ უთხრა.

— ახლოვდება აღდგომა და კვერცხის ფასმაც აიწია, ეხლა თითო 8 კ. იყიდება.

საქართველოს საკათალიკოსო ეკლესია

19 მარტს სიონის საკათედრო ტაძარში საქართველოს ეკლესიის კათალიკოს-პატრიარქის მოსაყდრემ სწირა ყოვლად სამღვდელო ანტონისა და თბილისის ქართველ სამღვდელოების თანამწირველობით. როგორც ვიცით, ქართული წირვა სიონის ტაძრიდან განდევნილი იყო ეს 10—15 წელიწადია. ასე რომ ეს წირვა პირველი იყო ქართულად და ისიც საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქის მოსაყდრეს მიერ შესრულებული. წირვის დროს ყველამ შეამჩნია, სხვათა შორის, აღდგენა ქართულ ეკლესიის ერთის ძველის ჩვეულებისა: სამოციქულო-სახარების კითხვა მლოცველებისაკენ პირშექცეულად და არა ზურგშექცეულად, როგორც აქამდე სრულდებოდა და სრულიად უკანონოდაც, რუსების გავლენით. აუარებელი ხალხი დაესწრო, სულ ქართველობა. ნაწირვევს ყოვლად სამღვდელომ ქადაგება წარმოსთქვა (ცალკე დავბეჭდავთ). მოულოცა ქართველობას ეკლესიის დამოუკიდებლობის აღდგენა და მოუწოდა მთლად ერისა და ქვეყნის განთავისუფლებისაკენაც. მლოცველები მეტად აღაფრთოვანა მღვდელმთავრის სიტყვამ და ერთხმად **ამინით უპასუხა.**

—

19 მარტს ახლად ჩამოსულ კომისარიატთან სადარბაზოდ ბრძანდებოდა საქართველოს კათალიკოს-პატრიარქის მოსაყდრე ყოვლად სამღვდელო ლეონიდე. დაუხვდა კომისარი ბ-ნი ხარლამოვი. ყოვლად სამღვდელომ მოულოცა მშვიდობით ჩამობრძანება: უამბო 12 მარტს მცხეთაში მომხდარ აქტის—საქართველოს ეკლესიის დამოუკიდებლად აღიარების ამბავი. ბ-ნმა ხარლამოვმა მადლობა მოახსენა მოლოცვისათვის და თან დასძინა: იმედი მაქვს საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალობის აღდგენის დროს დაცული იქმნებოდა ყოველგვარი კანონიერება და, მაშასადამე, დარწმუნებული ბრძანდებოდეთ, ყოველთვის დაგეხმარებით, როცა კი საჭირო იქმნებაო.

—

კომისარიატს წარმოუდგება აგრეთვე დეპუტაცია საქართველოს ავტოკეფალურ ეკლესიის დროებითის მმართველობისა და წერილობით წარუდგენს საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალობის აღდგენის ამბავს.

—

თბილისის ქართულს საზოგადოებას უწმ. სინოდის ობერ-პროკურორის ლვოვისაგან მოლოცვისათვის მადლობის დეპეშა მოუვიდა. ბ-ნი ლვოვი სწერს: ღმერთმა შემაძლებინოს ევერიის ეკლესიას ვემსახუროვო.

—

კვირის №-ში საქართველოს ეკლესიის დროებითის მმართველობის შორის გამოგვრჩა ჩვენი ისტორიკოსი ანტ. ნატროშვილი.

1817—1917

1817 წელს პირველი რუსი ექსარხოსი (თეოფილაქტე რუსანოვი) განაშორეს ქვეყიურ სიცოცხლეს ბოდბეში, ხოლო 1917 წელს უკანასკნელი რუსი ექსარხოსი (პლატონი) განაშორეს საქართველოს ეკლესიას.

მილოცვის დეპეშები.

მუსაკოვი. მივესალმებით ქართველთა სარწმუნოების გამარჯვებას, სამშობლო ეკლესიის განთავისუფლებას, ეროვნულ სინოდისისთვის მებრძოლთ **ალ. ჯავახიშვილი ოჯახითურთ.**

სასიხარულო სალამი

ქართველო დედავ, აღზდგა მკვდრეთით შენი ტანჯული ძე ივერიისა! ძე, რომლის საფლავსაც საუკუნეა ძაძით მოსილი, მდუმარეთ დასტიროდი და იგლოვდი. ის, რომელიც აწამეს ხიშტებით, დაუსერეს გული, გული ფაქიზი, სათნო, მოძმეთა კაცთ-მოყვარე, ბოროტებისა და უსამართლობის უარის მყოფელი, არ შეიბრალეს. არ შეიბრალეს შენი გულიდამ სისხლში ამონაწური ცრემლებიც, დედაო!. მტარვალმა ბოროტი ხარხარით მოგგლიჯა თავს წმინდა მანდილი და ფეხთ გაგითელა, დაგიმორჩილა უპატრონო, უმწეო ობოლი, გაგინადგურა შენი დიდება, სახელი, გვირგვინი, სამშობლოს კერა, შეგიგინა და წაგიბილწა უმანკო ყრმათა აკვანი.. ეს ამოხდა ყველაფერი შენს თვალ წინ, დედაო, შენმა თვალებმა იხილა, გულმა იგრძნო ეს წამება ჯოჯოხეთისა; შენი თვალით გამზერინეს შენს უბედურების, შენს დიდებისა და უფლების ფეხით გათელვასა და განადგურებას... შენ გულს ესმოდა საზარელი კვნესა, კვნესა შენის წამებულ სამშობლოისა, კვნესა, რომელიც შებორკილი საუკუნეთა ჯამებისა თავს დაგტრიალებდა მისის წამების აჩრდილი და ხსნასა და შველასა გთხოვდა..

აგერ, ივრგვინა ცამ, შავი წყვდიადი გაჰფანტა ნათელმა სხივებმა და სამყაროს სიხარული მოჰფინა. შეხედე, დედავ, წამებულ მწუხარე საფლავზე აღიმართა თავისუფლების ლაღი დროშა, და იგიც აღზდგა.. მას მიეგებე, ჩაიკარ გულში, გაათბე, სამუდამოთ იგი შენია, [illegible]ღარავინ წაგართმევს! გაათბე, გაათბე მისი ტანჯული სხეული, შთაბერე სული შენის დიადის, დედობრივის გრძნობისა, უკუ აგდე შავი ძაძები და ზეიმაღლებული გადასძახე, ახარე ტანჯულ სამშობლოს ზღუდეთა, რომ: იგი აღზდგა, განახლდა, დაითურგნა ბოროტება, შესწყდა საზარელი ხარხარი დემონისა, იგი მიწას განეთხო.. შენი უფლება ეხლა შენს ხელთ არის, მიიღე იგი, დედაო, და გაიხარე! აჰა, მეც გილოცავ გაზაფხულის აყვავებულ შტოს თავისუფლებისას!

ელ. დეკანოზიშვილისა.

ამიერ კავკასიის დროებითი მთავრობა

18 მარტს, დილით თბილისში ჩამოვიდნენ ამიერ კავკასიის კომისარებად დანიშნულნი, სახელმწიფო სათათბიროს წევრნი ხარლამოვი, ჯაფაროვი და პაპაჯანოვი. მეოთხე კომისარი—კიტა აბაშიძე თავის ამხანაგებს სადგურზედ შეხვდა.

მთელი სადგური და მის წინ მდებარე ადგილები აუარებელი ხალხით იყო ავსილი, ხოლო სადგურის ბაქანზედ იუნკერთა საპატიო დარაჯები იყვენ ჩამწკრივებულნი.

ახლად მოსულთ თბილისის აღმასრულებელ კომიტეტისა და კავკასიის სახელით მიესალმა ა. ი. ხატისოვი, მუშათა დეპუტატთა საბჭოსგან ევსეევი, ჯარის კაცთა დეპუტატთა საბჭოსაგან ვერეშჩაგინი და ქალაქის კომისარი პოპოვი.

შემდეგ კომისარები ცალკე ავტომობილებით საზოგადო დაწესებულებათა წარმომადგენლების თანხლებით სასახლისაკენ გაემართენ, სადაც მათთვის მოწყობილია განსაკუთრებული ბინა და სადაც ამ ჟამად ამიერ კავკასიის აღმასრულებელ კომიტეტთა ყრილობა ხდება. ქუჩებში შპალერად ჯარის კაცნი დაეყენებინათ და წესიერება შესანიშნავად იყო დაცული. ხალხი ყველგან აღტაცებით ხვდებოდა ახალ მთავრობის წევრებს და მათს ავტომობილებს ყვავილებით ავსებდა.

ნამეფისნაცვლარის სასახლარის წინ აუარებელ ხალხს თავი მოეყარა და მოუთმენლად ელოდა კომისარების ნახვას. აივანიდან მათ მიესალმნენ ხარლამოვი, პაპაჯანოვი და ჯაფაროვი, რომლებმაც აღნიშნეს სიდიადე დღევანდელის მომენტისა და მოუწოდეს ხალხს: მტკიცეთ შეჰკარით კავშირი, რათა რევოლიუციის მიერ მოპოებული თავისუფლება განამტკიცოთ და მით წინააღმდეგობა გაუწიოთ კონტრ-რევოლიუციონურ ძალების გამოსვლას და მტერი სამუდამოთ დავამხოთო.

ხალხის დაჟინებითი თხოვნით აივანზედ გამოვიდა მეოთხე კომისარი ქართველთა წარმომადგენელი კიტა აბაშიძე და ლამაზი და გულწრფელი სიტყვით მიესალმა შეკრებილთ. აბაშიძემ აღნიშნა, რომ ქართველ ერს სწამდა, რომ მას შეუძლია თვისნი უფლებანი მოიპოვოს რუსეთის ინტელიგენციის შემწეობით და 116 წელიწადი ელოდდა ამ ინტელიგენციის სიტყვას, რომელიც ეხლა უსაუოთ ითქმის და ამ დელეგაციას, რომელსაც ასე აღტაცებით ხვდება ყველა, მოაქვს ეს სხივი თავისუფლებისა. ქართველ ერს სურს თავისუფალ ერთა კავშირი და ეს კავშირი უნდა შეიქმნასო. კიტა აბაშიძის სიტყვები აღტაცებულის ტაშით [illegible]ა.

საუბარი კომ-სარებთან

18 მარტსავე სალამოს 6 საათზედ მთავრობის წევრების მიერ თბილისის პრესის წარმომადგენლები იქმნენ მოწვეულნი ერთმანეთს გასაცნობად. მოწვეულთ მიესალმა პაპაჯანოვი და ბოდიში მოიხადა დანარჩენ ამხანაგების სახელით და განაცხადა, რომ უეცრად ფრიად საჭირო საქმენი გამოგვიჩნდა განსახილველი და ამიტომ თქვენთან მხოლოდ პაპაჯანოვი ისაუბრებსო. კომისარმა სთხოვა ჟურნალისტებს: მტკიცეთ დაუჭირეთ მხარი ახალ მთავრობას, თქვენ დიდი დახმარება შეგიძლიათ გაუწიოთ და ამასთანავე გიცხადებთ, მთავრობის ყოველი ნაბიჯი თქვენთვის ფარდაახდილი იქნებაო. საუბარი ჩამოვარდა იმაზედ, თუ რა სახის რწმუნება აქვთ მათ მართველობის საქმეში და რამდენნანს აპირებენ დარჩენას. პაპაჯანოვმა განუცხადა, რომ მათ არავითარი განსაკუთრებული რწმუნება არა აქვთ და საგსებით დამოუკიდებელნი არიან თავის მოქმედებაში, მოქმედობენ დროებითის მთავრობის სახელით და მის ნაწილს წარმოადგენენ. არავითარი გეგმა მუშაობისა მათ იქიდან რასაკვირველია, არ წამოუღიათ და თავისი მოქმედება ადგილობრივ საჭიროებათ უნდა შეუფარდონ. მისის აზრით მათს მოქმედებაში მაინც ორი ხაზი შესამჩნევად გაივლის; ერთი ცხოვრებაში გაყვანა იმ ნორმების, რომელნიც თავისუფლებას ამტკიცებენ და მეორე—6 მარტის მანიფესტის დებულებანი. თუ რას მიაქცევენ უპირველეს ყურადღებას და რანაირად დაიწყებენ მუშაობას, კომისარი შეუძლებლად სცნობდა ეთქვა, რადგან მეოთხე კომისარი კიტა აბაშიძე მხოლოდ აქ დახვდა და მასთან ჯერ მათ არ მოულაპარაკებიათ.

უმთავრესი ყურადღება უსათუოდ სასურსათო საკითხს უნდა მიექცეს, რომელიც დღევანდელ მომენტში უდიდეს საკითხად იქნება მიჩნეული და პრესამაც, ყოველი დახმარება უნდა გაუწიოს მთავრობასა და სათანადო დაწესებულებას, რადგან პურის საკითხზეა დღეს დამოკიდებული თავისუფლების განმტკიცების საქმეცა.

პაპაჯანოვმა განაცხადა აგრეთვე: მისის აზრით რევოლიუცია ბოლომდე უნდა იქნეს მიყვანილი და, რაც შეიძლება, მაგრად იქნენ ორგანიზაციები შეკრულნი და თავისუფლების საქმე სანდო პირების ხელში მოექცეს. პირველ ხანებში მართველი პირები ზევიდან უნდა იქნენ დანიშნულნი და არა ხალხისავე მიერ ამორჩეული, რათა მათს წინაშე პასუხისმგებელნი მათივე დამნიშვნელნი იყვენ. წინააღმდეგ შემთხვევაში, შეიძლება, არასასიამოვნო მოვლენებმა იჩინონ თავიო.

კომისარები დარჩებიან თბილისში იმ დრომდე, ვიდრე ამიერ-კავკასია მტკიცედ არ იქმნება მოწყობილი.

კომისარების მიმართვა ქართველ ერისადმი.

19 მარტს სოციალისტ-ფედერალისტთა მიტინგის შემდეგ ხალხი გაშლილ წითელ დროშებით, რომლებზედაც ეწერა: „გაუმარჯოს ავტონომიურ საქართველოს“, „თავისუფალ საქართველოს, თავისუფალ რუსეთში“ და სხვა, ფიქრის გორიდან დაეშვა. გზაში მრავალი ქართველობა ემატებოდა და ნაშუადღევის 3 საათისათვის პროცესია სასახლესთან მივიდა. აივანზედ დელეგაციის თავმჯდომარე ხარლამოვი და დელეგაციის წევრი კიტა აბაშიძე გამოვიდნენ.

მათს გამოსვლას დიდის აღტაცებით შეხვდა მრავალად შეგროვილი ხალხი, რომელსაც კიტა აბაშიძემ შემდეგის სიტყვით მიმართა: „ამხანაგებო და მოქალაქენო! თქვენს წინაშე ხდგას ამიერ კავკასიის დროებითი მთავრობის თავმჯდომარე ყველასაგან პატივცემული დეპუტატი ხარლამოვი. ეს ის რუსის ინტელიგენტია, 116 წელი რომ ელით და რომლის ლოდინში თქვენ მრავალი ტანჯვა განიცადეთ. იგი თავისუფლების მახარობელია, ქართველი ერის თავისუფლებისაო. კიტა აბაშიძემ აღნიშნა თუ რა სურს ამ ხალხს, აქ რომ შეკრებილა და მთელს ქართველ ერს, მოუწოდა ხალხს გამარჯვება უსურვოს დროებით მთავრობას, მის თავმჯდომარეს თავად ლვოვს, ქართველ ერის კეთილშობილ მეგობარ კერენსკის, ამიერ კავკასიის მთავრობის თავმჯდომარეს დეპუტატ ხარლამოვს.

აღელვებულმა ხარლამოვმა კიტა აბაშიძე გადაკოცნა და სთხოვა მას გადაეცით ხალხს, რომ ხმა სრულებით წაერთვა და ვსწუხვარ, რომ არ შეძლია ველაპარაკოვო. ილაპარაკა აგრედვე კომისარმა ჯაფაროვმა.

კიტა აბაშიძის თხოვნით, ხალხი დაიშალა, რათა შეძლება მიეცათ კომისარებისათვის თავის მუშაობა განეგრძოთ.

—

კერენსკის დეპეშა კიტა აბაშიძისადმი: „გითვლით სალამს. თავადმა ლვოვმა დეპეშით შეატყობინა თბილისში, რომ აუცილებლად საჭიროა, თქვენ დელეგაციაში იყოთ. მთავრობა საჭიროთა სთვლის კავკასიის მოწყობისათვის ორივე სოციალისტურ მიმართულებას თავთავისი წარმომადგენელი ჰყავდეს. მრწამს, რომ საერთო ძალით თქვენ მოამზადებთ საქართველოს ცხოვრების ახალ ფორმებისაკენ.

ჟურნალისტთა ბიურო.

დაარსდა ჟურნალისტთა ბიურო, რომელსაც მჭიდრო კავშირი ექმნება ამიერ-კავკასიის დროებით მთავრობასთან. ბიუროში არჩეულ იქმნენ: ღელი ჯაფარიძე, ს. ნაროდინი („კიევსკაია მისლის“ თანამშრომელი), ზაბარიანი და შიშმარევი. ბიუროს კანცელარია მოთავსებულია ნამეფისნაცვლარის ნასასახლარში.

სამოგზლოს მოკხედეთ, ამხანაგებო!

(მოწოდება ქართვ. მოსწავლე ახალგაზდობისადმი)

ამხანაგებო! თვალწარმტაცი ცისკრის ფერი მოედო ქართველი ერის ჰორიზონტს და იმედებით ალავსო ჩვენი დაკოდილი გული. მომენტი დიადია და უთუოდ დიადი უნდა იქმნეს მისი შედეგებიც. თუ რამეს ეღირსება და მოიპოებს ჩვენი ტანჯული ქართველი ერი, მხოლოდ ეხლა და ჩვენი ძალლონეც ამ პროცესის დაჩქარებას უნდა შეეწიროს, თორემ თუ ახლაც ხელიდან გაგვისხლტდა ეროვნული, თავისუფლების მომტანი გაზაფხული, გვიან ლა იქნება და შეიძლება სამუდამო მონობაზედაც ვეზიაროთ.

არავინ და არასფერი არის ისე უაღრესად საჭირო ჩვენს დაავადებულ ეროვნული სხეულისათვის, როგორც ინტელიგენტური, მამულიშვილური სიყვარულით აღჭურვილი ძალა, ძალა ზნეობრივათ ფაქიზი, მაგარი, ძალა ცხოვრებისაგან ჯერ გაუხრწნელი. ასეთს ძალას კი ის სტუდენტობა წარმოადგენს, ქართველი უნივერსიტეტისა და სკოლების უქონლობის გამო, უცხოეთში რომ გახიზნულან. ქართველი ერის იმედი, მომავალი მისი თქვენა ხართ, ამხანაგებო, და სამშობლოც უფრო თქვენგან მოელის შველას, ვიდრე, ვინემ იმ ფანატიკოს-დოგმატიკოსთაგან, რომელთაც პარტიული ინტერესებისათვის შეუწირავთ ერის კეთილდღეობა და მისნი მოთხოვნილებანი.

დიდია ნდობა და პატივისცემა მთელ ერისა მის მაღალ იდეალების მატარებლის—სტუდენტებისადმი. ამიტომ სასტიკი დანაშაული იქნება ყოველ შეგნებულ ქართველის მხრით, თუ ის დედის ძახილს არ მოჰხედავს და მას განკურნებას არ მოუტანს. ამხანაგებო! თქვენ გარკვეულად არ იცოდით რა ხდებოდა სატახტო ქალაქში, არ იცოდით, რით დამთავრდებოდა რუსეთის დიდი რევოლუცია, მაგრამ მედგრათ და უშიშრად გაეშურეთ ქუჩებში თოფიარაღ ასხმულნი და ვაჟკაცურად შეებრძოლეთ ბნელ ძალებს რუსეთში. რუსეთს უკვე ეშველა, ხოლო ჩვენ ქართველებს? ჩვენ არავისგანა გვაქვს გარანტია იმისა, რომ საქართველოში ყველაფერი უწინდებურად არ დარჩება და ამიტომ თქვენი აქ ყოფნა, ჩვენს დაბა-სოფელ-ქალაქებში გაფანტვა წინასწარის ინსტრუქციებით, აუცილებელია. თქვენ უნდა განმტკიცოთ ერის წიაღში უკვე დაწყებული ეროვნული თვითშეგნება. ნუ დავხუჭავთ თვალებს, შეეხედოთ სინამდვილეს უშიშრათ და აღვიაროთ, რომ თუ აქამდის ძველი რეჟიმის სიდუხჭირე ამტკივნეულებდა ჩვენს ჭრილობებს, დღეს მეორე მხარეს აუღია ესეგე თავის მონოპოლიად, რომელთაც საკაცობრიო ტერმინების ნიღაბ-ქვეშ ლამობს ჩვენი წმინდა ეროვნული დროშის დაფხრეწას, ჩვენის ეროვნულ მთლიანობის განიავებას. ნათქვამი რომ არის „ვაის გავეყარე და ვუის შევეყარეო“, ისე გვემართება, ამხანაგებო! „ვაი“ დაემხო და ნურც „ვუის“ გავამართლებთ, რა გინდ განუცვრეტელი ნიღაბი აიფარონ მათ. სოციალ-დემოკრატები ვართო და სოციალ-თვითპყრობელობას კი მიჰყვეს ხელი. ეს საფრთხე თავიდან უნდა იქნეს აცილებული. მოგიწოდებთ, ამხანაგებო, ეროვნულის დროშის ამაფრიალებელნო, გამოუცხადოთ მათ ბრძოლა, ბრძოლა სასტიკი, კულტურული, სიტყვიერი, თუ ბეჭდვითი.

სათავეში ჩაგვდგომიან კიდევ არამკითხე „მეგობარ-მეზობელნი“ და ხატისოვებს ჩააბარეს ჩვენი ერის სვე-ბედი. სირცხვილი ჩვენი, თუ ხატისოვები ასეთ დროსაც კისერზე წამოგვასხდებიან და ჩაგვაწოლინებენ! მათ უკვე იგდეს კიბეც ფეხთ ჩვენი ბედ-იღბალი და უსინდისოდ ანგარიშ გაუწეველად სწოლიან ჩვენს ეროვნულ თავმოყვარეობას. ასეთია, ამხანაგებო, ფაქტები და ეს კი თქვენს დაუყონებლივ აქ ყოფნას მოითხოვს, თქვენს ადგილობრივ ინტენსიურ მუშაობასა და მხნე მოქმედებას.

რუსეთს ბევრი მოამაგე ჰყავს და ჩვენსავით დიდს გასაჭირში არ იმყოფება. გახსოვდეთ, რომ ერთი რამ არის ამ ჟამად ანგარიშ გასაწევი: თუ რამეს მოვიპოვებთ, მხოლოდ ეხლა, ან არასოდეს; თუ ჩვენსას ნებით არ მოგვცემენ, ძალით უნდა ავიღოთ. ამიტომ, ამხანაგებო, ნუ გაჰყვებით ისეთს მოწოდებებს, რომ მოსკოვის ქუჩებზე უნდა დაიღვაროს ქართველის წმინდა სისხლიო. ამხანაგებო სტუდენტებო და კურსისტ-ქალებო! აქ! აქ მოდით, დაყოვნება ცუდია, სახიფათო. დაჰზოგეთ ყოველი წვეთი თქვენის სუფთა ქართულ სისხლისა, რომელიც საქართველოს საკუთრება არის და მის თბილ მიწისათვის უნდა დაიღვაროს მხოლოდ. დროა გონს მოხვიდეთ და ახლა მაინც გამოვისყიდოთ 1905 წლის ცოდვები და შეცდომანი.

ქართველ ერის ყოფნა-არ ყოფნის საკითხი ეხლა სწყდება და შემოიტანეთ თქვენი წყალილიც მშობელ ერის ეროვნულ თავისუფლების მოპოების პროცესში, მით უმეტეს, რომ ასეთი თვითშეგნება მძლავრად ჩანერგული ქართველ სტუდენტების ძვალ-რბილში.

გიმეორეთ: საშველი ქართველ ერისა შესაძლებელია ან ეხლა ან არასოდეს.

მოდით, ამხანაგებო, მშრომელ ერთან. მას უაღრესად სჭირია თქვენი თავი.

ინხანი.

რევოლუციონური დემონსტრაციები ქ. დორპატში

მიძინებულივით წყნარ დორპატს (იურიევი) მარტის 3-ს სიცოცხლის ფერი დაედო, რადგანაც დილიდანვე მთელი ქუჩები ხალხით იშედებოდა და ყველა გაფაციცებით ჰკითხულობ-კედლებზე გაკრულ ცნობებს, რომლითაც ირკვეოდა, რომ ახალი დროებითი სამინისტრო შესდგა, პეტროგრადში დიდი არეულობებია, ჯარის უმრავლესობა ხალხს მიეხრო და ძველი მინისტრები ხალხის წარმომადგენლებმა დააპატიმრესო. ამ ცნობების წაკითხვისათანავე ადგილობრივ უმაღლეს სასწავლებლის სტუდენტებმა მოიწვიეს სტუდენტების ყრილობა, რომელიც შეხდა იმავე დღეს სამ საათზე ცნობილ ტყიან გორაზე—დომბერგზე. ამ კრებას აუარებელი კერძო პირებიც დაესწრო, წარმოითქვა სიტყვები, რომლითაც სტუდენტებს მშვიდობიანობის დასაცავად მოუწოდებდნენ და სიამოვნებით აღნიშნავდნენ სანატრელ დროის დადგომას. მშვიდობიანობის ჩამომგდები სიტყვა წარმოსთქვა აგრედვე საიმპერატორო უნივერსიტეტის რექტორმა პუსტოროსლევმა. ჯერ კრება არ გათავებულიყო, რომ გაისმა „ურა“-ს ძახილი და ტაშის ხმა, რადგანაც შორს გამოჩნდა რამდენიმე პოლიტიკური დამნაშავე სტუდენტი, რომლებიც დატუსაღებულნი იყვნენ, და, ის იყო, გამოეშვათ.

აქედან კრება გაემართა შუა ქალაქში, სადაც აგებულია ესტონელების თეატრი „ვანემუინე“. გზაში წესრიგს სტუდენტები იცავდნენ. რიგ-რიგად გაისმოდა სხვა და სხვა ახალთაობის სიმღერები. ხალხს უერთდებოდა ჯარიც და ასეთის ერთსულოვნებით შევიდნენ თეატრის ვეება დარბაზში. დაახლოვებით ხუთის ნახევარზე აქაც გაიხსნა კრება. ილაპარაკეს სტუდენტებმა და კერძო პირებმა. საინტერესო იყო და მხურვალე ტაშითაც აჯილდოვებდნენ ჯარისკაცებისა და ფლოტის წარმომადგენლებს, რომლებიც თავთავისი ჯგუფის დავალებით ხალხს ერთგულებას ეფიცებოდნენ...

მეორე დღეს ისევ სიცოცხლე და მხიარულება იყო და ქართველებიც რაიმე გზის გამონახვას ეცადნენ. სამ საათზე დაინიშნა ქართული სათვისტომოს კრება. აქ უმთავრესი ყურადღება მიექცა საქართველოს დღევანდელ მდგომარეობას და გამოსთქვეს სურვილი საქართველოში წასვლისა და ხალხის დახმარებისა, მაგრამ შემდეგ, სხვა და სხვა მოსაზრებებით, გადასწყვიტეს, რომ თბილისის ყველა ქართულ რედაქციებს გაეგზავნოს დეპეშები, რათა შეგვატყობინონ, საჭიროა, თუ არა ჩვენი ჩამოსვლაო? ეს კრებაც ამით გათავდა და ყველანი გამოეფინნენ ქუჩაში, სადაც ხალხის სიმრავლეს თვალა არა ჰქოდა. შემდგარია სტუდენტთა მილიციები, რომლებიც წეს-რიგს იცავენ. აქ დაატუსაღეს რამდენიმე პოლიციელი და ჟანდარმე-

ბის პოლკოვნიკი. წინააღმდეგობის გაწევა მოინდომეს და ახალ მთავრობას არ ექვემდებარებოდნენ გენერლები: პეტროვი და ტაიტკოლსკი, მაგრამ მილიციების უფროსის ბრძანებით მათ დასატუსაღებლად მოვიდა ჯარისკაცთა რაზმი, რომელსაც მეთაურობდა მილიციის რაზმის უფროსი სტუდენტი ალ. გოგატიშვილი. ამის დანახვისას, ორმავე გენერალმა ფიცი მიიღო და ახალ მთავრობას დაემორჩილა.

ქართველებმაც განიზრახეს ქართული მილიციის შედგენა და ეს სურვილი მთავარ რწმუნებულს განუცხადეს. იგიც შეჰპირდა, თქვენგან ცხენოსან რაზმს დავაარსებ და ცალკე მეთაურიც გეყოლებათო. რაზმი მართლაც შესდგა და ცხენებიც ამ დღეებში დაურიგდებათ.

მიხ. კიაზოშვილი.

სიტყვა

წარმოთქმული მცხეთის საქათალიკოსო ტაძრის გალავანში 12 მარტს, 1917 წელს. ივერიის ეკლესიის დამოუკიდებლობის აღდგენის დღეს.

(დასასრული)

ესეც არ გვაკმარეს! ზნეობრივად იმ ზომ დაგვაქვეითეს ქართველი სამღვდელოება, რომ საკუთარის ხელით ჩვენ თვითონ ვ.ჩიჩენიდით თვალებს უფლება-აყრილ დედა-ეკლესიას! მტერი ვერასოდეს ვერ უზამს კაცს იმას, რასაც ადამიანი თავის თავს უზამსო", —ნათქვამია. საუცხოოოდ გამართლდა ჩვენს სამღვდელოებაზე ეს თქმულებაც! დიახ, სინოდის მესვეურებმა გაიჩინეს ჩვენში ყურ-მოჭრილი აგენტები. ესენი იმ ზომ დახელოვნდენ თავიანთ სამარცხვინო ხელობაში, რომ საოცარის მოხერხებით და თვალმაქცობით გადმოვრეოდენ წყალს. თანამედროვე მწიგნობარ-ფარისეველ-ორგულნი იქითაც იყვნენ, აქეთაც! ჩვენთან თითქოს საეკლესიო საკითხსაც აწარმოებდენ, იმავ დროს კი ძირს გვითხრიდენ ჩვენ მტერ-მოყვარეებთან! წინა-უკმო საეკლესიურის ენევით წაგვკიდეს ერთმანეთს, დასთესეს ჩვენში ისეთი ღვარძლი, რომ დღესაც,—ამ განახლების და აღორძინების მომენტშიაც კი ვერ ავმაღლებულვართ და თავი ვერ დაგვიხწევია გამანადგურებელ ინტრიგანობისათვის! სიშობლოდგან გაგვიძევეს სახელოვანი მსწავლული, მხცოვანი იერარქი კირიონი, გულწრფელნი, ფაქიზნი და სიმართლისათვის წამებულნი ეპისკოპოზი დავითი და არქიმანდრიტი ამბროსი.

ჩვენი ძმანი და თანამწირველნი სვეტიცოვით შესცვივიან ჩვენს მონასტრებს და დაურიდებლად ღრღნიან, კრეხავენ! ეს დაკანონებული მტაცებლები წითელ-ყვითელ ჯვრ-მენდლებით და ლენტ-ბანტ-ორდენ-მიტრებით მოროთულ-მოკაზმულნი სიცილ-ხარხარით და უდარდელად დროს ტარებით უფსკრულში მიაქანებდენ მშობელ ქვეყანას და მის ეკლესიას.

მაგრამ... ჩვენთანა არს ღმერთი! დაჭკრა განახლების, აღორძინების და ჩვენის ეკლესიის აღდგინების ჟამმა! აი, კიდევაც შეკერებილვართ დღეს, რათა ვეპატრონოთ მშობელ ეკლესიას, რომლის დედობრივ კალთაში აღიზარდა ქართველ ერის ცნობილი ძველი და ახალი ქრისტიანული კულტურა. ვეპატრონოთ სისხლში განბანილ, მოწამებრივ შარავანდედით მოსილ ივერიის ეკლესიას! ის ყველა ქართველისათვის, განურჩევლად რწმენისა და მიმართულებისა ერთგვარად სანუკვარი და ძვირფასია! დიდად ნაამაგევია!..

ჩვენი ეკლესია მუდამ სინათლის, სიმართლის და სიყვარულის მთესველი იყო, სანამ მის მაჯის ცემას სხვა არ დაუდგა დარაჯად. ის არასოდეს არ ცდილა ერზე გაპატრონებულიყო! ჩვენმა ეკლესიამ არ იცის, რა არის ევროპიული ანუ სინოდალური კრეალიკალიზმი. დემოკრატიულ ერის ეკლესია არ შეიძლება იყოს სხვა, თუ არ დევნილთა და მაშვრალთა და ტვირთმძიმეთა მზრუნველი დედა.

შემოვკრბეთ ძმანო და დანო, მღვდელმთავარნო და მღვდელნო, წმინდა სვეტი-ცხოველის ტრაპეზის გარშემო! აქ ვიფიქროთ, აქ ვიმსჯელოთ, აქ ვითათბიროთ, როგორ და რა გზით ვუშველოთ აოხრებულ, გაპარტახებულ მშობელ ეკლესიას. როგორ გამოვაბათ თავი სვეტიცხოველს!

ოჰ! აბა შეხედეთ, საყვარელნო, რას დამსგავსებია ჩვენი სიამაყე, ჩვენი ტურფა, ეროვნულ ხუროთ-მოძღვრების და მხატვრობის ხელოვნებათა საუკუნეთა ნიმუში! როგორ დაღვრემილი, გაფცქვნილი და ატირებული ჩამოგვყურებენ ეს ვეებერთელა კედლები! როგორ გაციებულა, როგორ გარინდებულა აქაურობა! რატომ?! რისთვის, ხალხნო?! ვინ გიყო, ჩვენო სათაყვანებელო, ყოველივე ესე?— **უპატრონობამ,**—ჩამოგვძახა გუმბათიდგან გამოხმობამ!

მაშ პატრონი და ჭირისუფალი გამოვუნახოთ სვეტი-ცხოველს, ჩვენ დედა—სვეტი-ცხოველს, რომ ამ პატრონმა თავის მამობრივ ფრთეთა ქვეშე შეგვკრიბოს ყველანი და **გვამხახუროს მშობელ ერს, მისს ზნეობრივ აღზრდა-განვითარებას, გაფაქიზებას, საზოგადოებრივ გათვითცნობიერებას და ეროვნულ წარმატებას...**

ჩვენ,—ჩვენი,—მოქალაქენო! ყველას თავისი, საყვარელნო! **„შენი სვი და შენი სჭამე,—შეგხძახოთ შემოსულ სვავებს,—ჩვენსას ჯვარი დაგვიწერეთ"!..**

ფიცი დავსდოთ დღს აქ, ერთმანეთს ძმად გავეფიცნეთ, რომ ჩვენის ეკლესიის აღდგენის საქმეში არაფითარი პირადი სარგებლობა-ანგარიში არ დააბნელებს სასიკეთო, ცხოველმყოფელ სხივებს მისდამი დღეს მიშუქებულთ. ნიჭი, ენერგია, გულწრფელობა და მომზადება წინ წამოვაყენოთ, სხვები კი უკან მივყვეთ—მივსდიოთ, ხელი შევუწყოთ ასეთებს და მალე ნახავთ, თუ როგორ „ანახლდეს ვითარცა ორბისა სიჭაბუკე ჩენი"!..

ისმინე უფალო, შეგვეწიე ჩვენო სასო ღვთისმშობელო, კვართო უფლისაო, მირონო მცხეთისაო, გვიოხეთ წმინდანნო ნინო, მირიანე და ნანა, ნეტარნო კათალიკოსნო, მღვდელმთავარნო, მეფენო, დედოფალნო და მამულიშვილნო, აქ განსვენებულნო! აქ ვგრძნობთ და განვიცდით თქვენს ჩვენდამი სიახლოვეს და სიხარულს! ვფიცავთ, არასოდეს დაგაობლოთ, ჩვენო სვეტიცხოველო!

შენ კი იდუდუნე და გახსოვდეს ყოველივე ესე, დარბაისელო მტკვარო! მას ბანი მიეც არაგვო არაგვიანო, ჩვენო წმ. იორდანე, ჩვენო ემბაზო, ჩვენო ნათელ-მირონო! დახეთ!—ჯვარის საყდარი, ზედა-ზენი, არმაზი და მთელი მიდამო შემოგვხარიან და შემოგვძახიან—გაუმარჯოს თავისუფალ რუსეთში თავისუფალ საქართველოს და მასში აეტოკეფალურ, ჯვარის მტვირთველ ივერიის ეკლესიას!

დეკ. ნიკ. თალაკვაძე.

დაგა-სოფლები

ოზურგეთი. თებერვლის 26 თეატრის დარბაზში შესდგა ოზურ. მომხ. საზოგ. „ეკონომიის" წევრთა საზოგადო წლიური კრება. სარევიზიო კომისიის თავმჯდომარემ ბ. გერ. ი. გოგიტიძემ კრებას წერილობით გააცნო ამხანაგობის მდგომარეობა. გასული წლის განმავლობაში საზოგადოების სავაჭროს გადაუტრიალებია 43 ათას მანეთზე მეტი და წმინდა მოგება დარჩენია თითქმის 4 ათასი მ. კრებამ მოგება გაანაწილა და თითქმის არც ერთი კულტურული დაწესებულება შეუწევნელი არ დასტოვა. აღსანიშნავია ის, რომ კრება სამართლიანად მოექცა თავის მოსამსახურეებს და წასული წლის ჯამაგირი დღევანდელი სიძვირის მიხედვით შეუტვინა, რისთვისაც საჭირო დარჩა 1300 მან. მეტის გამორიცხვა მოგებიდან.

ხსენებულმა კრებამ ერთი სასიქადულო ნაბიჯი კიდევ გადასდგა წინ: გადასწყვიტა დაჩქარებით გახსნას სარაზო. ასეთი სახარაზო განყოფილებები გურიაში ბევრ კოოპერატივებს აქვს და დიდი ნაყოფიც მოაქვს; ბავშვის უბრალო წუდა, რომელიც ოზურგეთში კერძო ხარაზთან ღირს 8—9 მან., კოოპერატივებში იყიდება 4 მან. და 4 და ათ შაურად. კრებამ დაამტკიცა გამგეობის მიერ წარმოდგენილი ხარჯთ-აღრიცხვა, რომლითაც მოსამსახურეთა მდგომარეობა გაუმჯობესებულია.

დამსწრე.

—

ზესტაფონი. კვირას, 12 მარტს გაიმართა მრავალ რიცხოვანი მიტინგი, წარმოითქვა სიტყვები და დაადგინეს გაეგზავნოს ლვოეს, როძიანკოს და ჩხეიძეს შემდეგის შინაარსის დეპეშა: „ამ დიდებულს, მთელის რუსეთის საეკლესიო-ეროვნულ ერის, ისტორიულს წამს, შორაპნის მაზრის მცხოვრებნი, მიტინგზე თავ-მოყრილნი, მხურვალე სალამს უძღვნიან თქვენის პირით დროებით მთავრობას და აგრეთვე ძლევა მოსილს რუსეთის არმიას და მშრომელ კლასს, რომელთაც შეასრულეს დიდებული საქმე რუსეთის ერის განთავისუფლებისა მრავალ საუკუნოვან კირთებისაგან და ძალმომრეობისაგან და გამოსთქვამენ შეურყეველს რწმენას მასში, რომ ახალი მთავრობა ყოველივე ძალღონეს იხმარს, რომ ყოველივე რუსეთის ერებისათვის და კერძოთ ქართველობისათვის შექმნის სახელმწიფოებრივის ცხოვრების ისეთს პირობებს, რომელნიც უზრუნველ ჰყოფენ მათის ეროვნულ კულტურულ უფლებათა განხორციელებას".

აქეთ დაიცვალა მოხელენი, დააყენეს მილიციონერები, საეკ[illegible], ჯაშუშნი დაეპატიმრეს. შორაპნის მაზრის კომისარად აირჩიეს ივანე დავითის ძე საყვარელიძე.

კ. გძელი.

შემოწირულებანი

ბ-ნმა პროკოპი ა. გუჯაბიძემ, შემოსწირა ასკანის სახალხო სამკითხველოს ათი მანეთი და ერთი წლით გამოუწერა სამკითხველოს გაზეთები „ზვირთი" და რუსული—„დენ"-ი, მისი ძმის, ომში მოკლული მილორსი გუჯაბიძის კეთილი ხსოვნის აღსანიშნავათ. მადლობას ვუძღვნით.

სამკითხველოს მოლარე
მღ. ერ. ჯაველიძე.

რედაქტორ-გამომცემელი
სანდრო შანშიაშვილი

ამიერ-კავკასიის რკ. გზის
მატარებლების მოძრაობა
(დრო ნაჩვენებია თფილისის)

თბილისიდან გადის:

ბათუმისკენ	საფ.	№ 3,	11.03 დილ.
„	სამგზ.	№ 9,	11.43 საღ.
ბორჯომისკენ	სამგზ.	№ 19,	3.20 დღ.
„	„	№ 17,	8.27 დილ.
გორისაკენ	სამგზ.	№ 61,	9.10 დილ.
ბაქოსაკენ	ჩქარ.	№ 6,	9.20 დილ.
„	სამგზ.	№ 8,	3.54 დღ.
„	საფ.	№ 4,	9.28 საღ.
ყარსისაკენ	სამგზ.	№ 4-3,	11.13 საღ.
თელავისაკენ	№ 4,	8 „ 58	„ დილ.

თფილისში მოდის:

ბათუმიდან	სამგზ.	№ 10,	7.51 დილ.
„	საფ.	№ 4,	3.33 საღ.
ხაშ.-ბორჯ.	სამგზ.	№ 20,	7.43 დილ.
„	სამგზ.	№ 18,	10.12 საღ.
გორიდან	სამგზ.	№ 62,	6.34 საღ.
ბაქოდან	საფ.	№ 3,	10.03 დილ.
„	სამგზ.	№ 7,	4.12 საღ.
„	ჩქარ.	№ 5,	10.40 საღ.
თელავიდან	№ 3,		6.24 საღ.
ყარს-ჯულფ.	საფ.	№ 3***,	8.10 დილ.

1917 წ. მიიღებ ხელის მოწერა
დასურათებულ საყმაწვილო ჟურნალ
„ნაკადულ"-ზე
ფელიეტონი მეთოდრამეტე

ჟურნალი „ნაკადული" გამოვა ჩვეულებრივი პროგრამით, საგანგებოდ მოწვეულ სარედაქციო კომისიის ხელმძღვანელობით.

ჟურნალი გამოდის თვეში ორჯერ

24 წიგნი „ნაკადული"-სა მცირე წლოვანთათვის. **12** წიგნი „ნაკადული"-სა მოზრდილთათვის.

ყოველი წიგნის 1-ლ გვერდზე იქნება მოთავსებული გამოჩენილ მხატვართა ნახატი

ფასი ჟურნალისა: წლიურად ორივე გამოცემა—5 მან. იმათთვის, ვინც ჟურნალს რედაქციაში მოიკითხავს, გაგზავნით კი 6 მან. ნახევარ წლით—3 მ. გაგზავნით 3 მ. 50 კ., ცალ-ცალკე: მცირე წლოვანთათვის 24 **წიგნი** 3 მ. გაგზავნით 3 მ. 50 კ. მოზრდილთათვის 12 **წიგნი**—3 მან. გაგზავნით 3 მ. 50 კ. ფულის შემოტანა შეიძლება ნაწილ-ნაწილადაც.

ფოსტისთვის: Тифлисъ Головинскій пр., 8. შემოსასვლელი დავითის ქ. № 2. დაწვრილებით ჟურნალში. რედაქტორი **ნინო ნაკაშიძე**

გამომცემელი **თ-დ პავლე იოსების-ძე თუმანიშვილი.**

(291—19)

მიიღება ხელის მოწერა 1917 წლის
იუმორისტულ ჟურნალ
„ეშმაკის მათრახ"-ზე

ფასი მთელი წლით: 7 მან. ნახევარი წლით 4 მ. სამი თვით 2 მან. თვეში 70 კ. ვისაც უნდა ჟურნალი 1 იანვრიდან მიიღოს, ფული ეხლავე უნდა გამოგზავნოს შემდეგის მისამართით: თბილისი, ფოსტის ყუთი № 96, სილ თავადართქილაძეს. (უ.)

ექიმი **კბილისა**
ე. ივ. გალარჯაშვილი-მათეოვილისა
იღებს ავადმყოფებს:
დილით 9—2 საათ. საღ. 5—7 საათ.
ჩერქეზიშვილის და **რეუტოვის** ქუჩის კუთხე № 20.

ექიმი
მ. გ. ვეფხვაძე
ტომსკის უნივერსიტეტის ვენერიულ კლინიკის ორდინატორად ნამყოფი, იღებს ავადმყოფებს კანისა და ვენერიულის სნეულებით ყოველ დღე 3—5 საათამდე, ეორონცოვის ძეგლის პირდაპირ, რაზიეზდის ქუჩა, № 19.

ექიმი
ივანე თიკანაძე
დაბრუნდა და განაახლა ავადმყოფების მიღება საღამოს 5—7 საათამდე.
მისამართი: კიროჩნის ქუჩა, 18.
ტელეფონი № 11—82.

ექიმი
გ. მ. მუხაძე
იღებს სადოსტაქრო ავადმყოფთ
საღამოს 5-6 ს.-მდე, კვირა დღეს გარდა
მისამართი: დიდი მთავრის ქუჩა № 67;
ოფიცერთა საეკონომიო საზოგადოების შენობის პირდაპირ; სახლი სვანიშვილისა. ტელეფონი № 5—77.

ექიმი
ფონ-ირტელი
(მიხეილოვის პროსპ. 128, კრილოვის ქუჩის კუთხე, 1, შესავალი კრილოვის ქუჩიდან, სახლი ოპანეზოვისა).

მოსკოვის სახელმწიფო სავადმყოფოს ყოფილი ორდინატორი, სპეციალისტი დოსტაქრობისა, საშარდე მილისა, სქესობრივი ორგანოებისა, სიფილისისა და მის შედეგებისა (საშარდე მილის დავიწროება), სქესობრივი უძლურებისა, სიმსივნისა, ბრილობისა, ბუასილისა, თეთრანასი, საშარდე ბუშტის სნეულებისა და საშვილოსნოსი. ორივე სქესის ავადმყოფების მიღება ხდება დილის $9^1/_2$-დან 1 საათამდე და ნაშუადღევის 5—9 საათამდე.

ერდელის „914" და „606"
შეშხაპუსება

ექიმი
ე. ლ. ფალამგერიძე
იღებს საბებიო და საშვილოსნოს ავადმყოფთ საღამოს 5—7 საათამდე.
მისამართი: პეტროგრადის ქუჩა № 7.

ექიმი
მ. ი. ვაჩნაძე
იღებს ბავშვთა და შინაგან სნეულ. ავადმყოფებს მუდამ დღე, კვირა-დღის გარდა საღამოს 5—7 საათამდე, ბულოინსკის ქ. № 4. (თ.—202—)

ექიმი
მ. ფ. მგალობლიშვილი
ქალებისა და საქირურგიო სნეულებით ავადმყოფთ საღამოს 5—7 საათამდე.
მისამართი: ოლღას ქუჩა № 41, ზემო სართული, ტელ. 9—53.

დოქტორი მედიცინისა
მოსე ანთიმოსის ძე
კალანდარიშვილი
უმფროსი ექიმი თბ. კადეტთა კორპუსისა.
ბავშვთა, შინაგან და ქირურგიულ სნეულებიან ავადმყოფებს მიიღებს ოღლას ქ. № 3.

ეკიმი **ბოლოვანის ბრ. და ხამსუდრო ქუჩის** კუთხეში, ფოსტა-ტელეგრაფის პირდაპირ გაიხსნა
ახალი აფთიაქი
ბრბოვიზორის ახალგაზრდობისა

ექიმი
მ. დ. ბინამაძვრიშვილი
ყოფილი ორდინატორი ხარკოვის უნივერსიტეტის თერაპევტიული კლინიკისა. შინაგანი სნეულებანი გულისა, ფილტვისა და სისხლის სნეულ. სპეციალურად იღებს საღ. 5—7 საათამდე
ყოველდღე გარდა ხუთშაბათისა.
მიხეილის პროს. № 36, მეორე სართული.

საბურთალოზე
ადგილების მყიდველთა საყურადღებოდ

შევუდექით „დიდ ნავენახარის" (საგაბაშვილო თხინვალის აგარაკში") **სამოახალოების დამტკიცებას.**

ვსთხოვთ უმორჩილესად ადგილების მყიდველთ, მობრძანდნენ 27 ამა თებერვლიდგან, **წარმოადგინონ მათზე დარჩენილი ფულები ხრულად თბილისის სამეურნეო ბანკში და დაიმტკიცონ თვისი დაბეჭდებული ადგილები.**

ჩვენ მიერ მიცემული **ბარათები ფულის მიღებისა** აგრეთვე ბანკიდგან მიღებული **უსათუოთ თან უნდა მოიტანონ**—საბოლოვო ანგარიშის გასასწორებლად.

გადილების დამტკიცება გასტანს—ამავე წლის მარტის 30 რიცხვამდინ.

ვინც ამ ხნის განმავლობაში **არ დაიმტკიცებს ადგილებს** და არ გაასწორებს ანგარიშს, **შემდეგ უფლება დაეკარგება მამულის დამტკიცებაზედაც** და საყვედურის თქმაზედაც.

პატივისცემით
იოსებ ნიკოლოზის ძე მერკვილაძე.
სევასტი მიქელას ძე გაჩიჩილაძე.
ივანე ზაალის ძე სვანიშვილი.

(10—539—10)

თევზის მრეწველნი
ძმ. ძეგველოვები
პუშკინის ქუჩა, საკუთარი სახ., № 9, ტელეფონი № 712.

ყოველ დღე მოგვდის საკუთარ და სავაჭრო სახლ. **„ლ. მაილოვის-შვილთ, სამრეწველოებიდგან** ახალი ქვირითის **ხიზილალა,** მცირე მარილიანი, შავი **„შეშოჩნი"** ხიზილალა. მივიღეთ საუკეთესო სალიანის **შამაიები** მუდმივ გვაქვს ცოცხალი თევზი. აგრეთვე **ახალ-ახალი** მტკვრის ზუთხი, თბრთი, ფარგა **და** ლოქო, **გვაქვს** აგრედვე **მიღებული** ყოველგვარი **კონსერვები** და **სარდინკები** რუსეთის **და** საზღვარ-გარეთის **ფირმებისა ხანგრძლივ ინახება.**

უპირველესი, რადიკალური და სწრაფი
მასთან იაფი საშუალება
სიფილისს,
სახსრების ავადმყოფობას, სახსრებისა და კუნთების ქრონიკულ რევმატიზმის, ნეკრესის ქარებს, საერთო გადამდებ ავადმყოფობას, ლითონებით მოწამლულს, თვალის ავადმყოფობას, სიფილისის წყლულებს, წითელას, ხერხემლის გამოფიტვას, დამბლას და სხვას **საჩქაროდ კურნავს** საქვეყნოდ ცნობილი შვეიცარიული საექიმო საშუალება **პროფესორ როშის**
იოდასტარინი

ნუ შეგეცვლებათ სხვა პატენტოვან საშუალებებში. პროფესორ როშეს პრეპარატი წმინდა საექიმო საშუალებაა, **გასინჯულია** საუკეთესო ევროპიულ კლინიკებში **და** სანატორიებში **კურსების** ფასი 32 მანეთი, $^1/_2$ 16 მანეთი $^1/_4$ 8 მანეთი, ყოველი მილი 4 მანეთი **და** 50 კ. ღირს. სხვა ქვეყნებში იგზავნება ხუთი მანეთის ბეის მიღების შემდეგ. ვისაც რაიმე მოლაპარაკება და პრეპარატის შეკვეთა გსურთ, მიმართეთ პარიზის საფარმაცევტო ლაბორატორიას.

თბილისი, ლორის-მელიქოვის ქუჩა, № 16—6—4. სახელმწიფო ბანკის ახლოს.

Тифлисское Отдѣленіе Парижской фармацевтической Лабораторій, Тифлисъ, Лорисъ-Меликовская, № 16, отд. 6—4. противъ Государственнаго банка.

ქარებს (რევმატიზმის),
ნეკრესის
თირკმელების (ფაჭეების)

და სხვა ამგვარ ავადმყოფობის დროს უებარი წამალია **„ურდონალ"**, და მაზი წასასმელი **„ატრო"**, სრულიად უვნებელია და მოქმედობს ძლიერ კარგად. ფასი **„ურდონალისა"** ხუთი მანეთი და მაზისა სამი მანეთი. მთელი წამლობისათვის საჭიროა ოთხი ფლაკონი **„ურდონალი"** და ოთხი კოლოფი მაზი **„ატრო"**. სხვა ქვეყნებში იგზავნება ხუთ მანეთის ბეს შემდეგ.

დასაკვეთად და მოსალაპარაკებლად უნდა მიმართოთ მხოლოდ პარიზის საფარმაცევტო ლაბორატორიის თბილისის განყოფილებას.

თბილისი, ლორის-მელიქოვის ქ. № 16: განყ. 6—9, სახელმწიფო ბანკის მახლობლად.

Тифлисское Отдѣленіе Парижской-фармацевтической Лабораторіи Тифлисъ, Лорисъ-Мемиковская № 16, отд. 6—9. Противъ Государственнаго Банка.

სუსუნატით (ჰონორეა)
ავადმყოფებს,

რომელთაც მრავალნნის განმავლობაში დიდძალი ფული დაუხარჯნიათ, მაგრამ თავის ავადმყოფობისათვის ვერა უშველიათ-რა, ეხლა საშუალება აქვთ საბოლოოდ განთავისუფლდნენ მისგან, თუ შეიძენენ ცნობილ საშუალებას **„რეზუროლინი"**, რომელიც სულ ცოტახანში არჩენს **გაარჯლებულ** და **ქრონიკულ ხუხუნატს** საშარდე ბუშტისას, ბისას და სხვ.

რატომ

ზოგჯერ ავადმყოფები ყურადღებას არ აქცევენ ავადმყოფობას და იგი მთელს ტანში ვრცელდება?

იმიტომ, რომ,

ჯერ ერთი, დღეს დიდი კრიზისია წამლებისა.

მეორედ, იმიტომ, რომ მართლაც ძნელია ნამდვილ, რადიკალურ საშუალების გამონახვა.

მაგრამ ყველა ავადმყოფმა, ქალი იქნება თუ ვაჟი, უნდა შეიძინოს უებარი **„რეზუროლინი"**. სპეციალისტ-ექიმების დიდი ხნის გამოცდილებამ, აგრეთვე პროფესორებისამ, დამტკიცა, რომ

„რეზუროლინი"

ნამდვილად არჩენს სუსუნატს. მთლად მოსარჩენათ ახალი ავადმყოფისა ღირს 21 მანეთი და ძველებულისა 35 მან. 50 კ. მთელი წამლობა შეადგენს ორ საშუალებისაგან სხვა. ქვეყნებში იგზავნება 5 მანეთის ბეის მიღების შემდეგ.

შეკვეთა და ცნობების მიღება შეიძლება მხოლოდ **პარიზის საფარმაცევტო ლაბორატორიის თბილისის განყოფილებაში: თბილისი, ლორის-მელიქოვის ქუჩა, № 16, განყ. 6—1, სახელმწიფო ბანკის პირდაპირ.**

За заказами и справками обратиться въ Тифлисское Отдѣленіе Парижской-Фармацевтической Лабораторіи Тифлисъ, Лорисъ-Меликовская, № 16, отд. 6—1, напротивъ Государственнаго Банка.

სტამბა „ცხოვრება" ა. კალანდარიშვილი, ბაბაევის შესახვევი № 4